

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Karin Annina Sundqvist

VÄRLDSARVSSTATUSENS
EKONOMISKA EFFEKTER PÅ
TURISMFÖRETAG
CASE: KVARKENS SKÄRGÅRD

Företagsekonomi och turism

2010

VASA YRKESHÖGSKOLA

Utbildningsprogrammet för företagsekonomi och turism

ABSTRAKT

Författare	Karin Sundqvist
Lärdomsprovets titel	Världsarvsstatusens ekonomiska effekter på turistföretag Case: Kvarkens Skärgård
År	2010
Språk	svenska
Sidantal	86 + bilagor
Handledare	Thomas Sabel

Det huvudsakliga syftet med lärdomsprovet var att kartlägga den ekonomiska utvecklingen som världsarvsstatusen har bidragit till för de företag som har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på världsarvsområdet Kvarkens skärgård. Studien har också två delsyften. Ett delsyfte är att kunna urskilja en trend inför framtiden. Det andra delsyftet är att hitta samband mellan världsarvsstatusen och en ökad besöksnäring.

I arbetets teoretiska del behandlas bl.a. följande ämnesområden: världsarv, Finland som turistland, naturen och kulturen som turistresurser, turismens effekter och världsarvet Kvarkens skärgård.

Lärdomsprovets empiriska del genomfördes som en kvantitativ undersökning med hjälp av telefonintervjuer och webbenkäter. I undersökningen har man främst varit ute efter data som går att uttryckas i sifferform såsom verksamheternas omsättning, antal anställda och resultat. För att kunna kartlägga en utveckling har man tagit en tidsperiod på 10 år i beaktande var man varit intresserad av data från åren 2005, 2009 och 2015.

Resultaten visar bl.a. att omsättningen knappt hade ökat under perioden 2005 till 2009. Däremot hade turismens andel av omsättningen ökat med nästan 450 000

euro, vilket är en ökning på 61 %. Detta tyder på ett mycket positivt resultat. Respondenterna hade också positiva förväntningar inför framtiden och omsättningen tros t.o.m. fördubblas till år 2015.

Angående resultatens tillförlitlighet bör finanskrisen nämnas. Enligt kommentarer från respondenter var år 2009 ett ekonomiskt dåligt år. Undersökningen baserade sig också på både exakta bokslutsuppgifter samt respondenternas egna uppskattningar, vilket kan ha påverkat undersökningens validitet och reliabilitet. En svarsfrekvens på 58 % visar ändå att resultaten representerar en mångfald av verksamheter.

Ämnesord Kvarkens skärgård, världsarv, turism, ekonomisk utveckling

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

VAASA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme of Business Economics and Tourism

ABSTRACT

Author	Karin Sundqvist
Title	The Economic Impact of World Heritage Status on the Tourism Businesses Case: Kvarken Archipelago
Year	2010
Language	Swedish
Pages	86 + appendices
Name of Supervisor	Thomas Sabel

The main purpose of this thesis was to identify the economic development that the Kvarken world heritage status has contributed to the companies in the area and to the companies that provide services in the world heritage, Kvarken Archipelago. The study had also two other purposes: one aim was to discern a trend for the future, another objective was to find links between the world heritage status and the increased number of visitors.

The theoretical framework of the thesis provides a theoretical base for understanding the following topics; world heritage, Finland as a tourist country, nature and culture as tourism resources, the impacts of tourism and the world heritage area Kvarken Archipelago.

The empirical part of the thesis was conducted as a quantitative survey using telephone interviews and web surveys. The study was primarily interested in data that can be expressed in numerical form such as turnover, number of employees

and financial statements. In order to identify any development, a period of 10 years has to be observed, in this case data from the years 2005, 2009 and 2015.

The research revealed that the sales have barely increased from 2005 to 2009. In contrast, the share of Tourism in sales increased by almost 450 000 euro, an increase of 61 %. The respondents also had positive expectations for the future and the turnover is believed to double by 2015.

Regarding the reliability of the result of the study, the financial crises should be included. According to comments from many respondents, 2009 was financially a bad year. The study was based also on both the exact financial statements, and respondents' own estimates, which may have affected the reliability of the study. A response rate of 58 % shows that the results represent a diversity of activities.

Keywords

World heritage, Kvarken Archipelago, World Heritage, Tourism, Economic development

INNEHÅLL

ABSTRAKT	2
ABSTRACT	4
FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER.....	10
FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR.....	11
1. INLEDNING	12
1.1 Bakgrund	12
1.2 Problemdiskussion	12
1.3 Syfte	13
1.4 Avgränsningar.....	13
1.5 Arbetets upplägg	14
1.6 Turismens centrala begrepp.....	15
1.6.1 Turism och turist	15
1.6.2 Turistens motiv och förutsättningar för turism	15
1.6.3 Turismssystem - efterfrågan och utbud.....	16
1.6.4 Hållbar utveckling	17
TEORIDEL	19
2. VÄRLDSARV	19
2.1 Världsarvs och världsarvsstatus.....	19
2.1.1 Naturarv	19

2.1.2 Kulturarv	19
2.2 Världsarvskonventionen	20
2.3 Världsarvsprocessen	20
2.4 Världsarv i Finland	21
3. TURISMEN I FINLAND	23
3.1 Allmänt	23
3.2 Turismstatistik	24
3.3 Naturen	24
3.4 Finlands naturskyddsområden	25
3.5 Kulturen	26
4. TURISMENS EFFEKTER	28
4.1 Sociokulturella effekter	28
4.2 Effekter på omgivningen	30
4.3 Ekonomiska effekter	32
4.3.1 Turismen och samhällsekonomin	32
4.3.2 Turismens positiva och negativa ekonomiska effekter	33
5. NATUREN OCH KULTUREN – SOM TURISMRESURSER	40
5.1 Skyddsområden och rekreation	40
5.2 Världsarv och rekreation	41
6. KVARKENS SKÄRGÅRD	42

6.1 Nominering till världsarv.....	42
6.2 Geologin	43
6.3 Naturvärden	43
6.4 Kulturvärden	44
6.5 Kvarkens skärgård - förutsättningar för turism.....	45
6.6 Förvaltningen av världsarvet	45
6.7 Turismens nuläge	46
7. BEGREPPFÖRKLARING FÖR DEN EMPIRISKA UNDERSÖKNINGEN .	48
EMPIRISK DEL.....	50
8. UNDERSÖKNINGSMETOD	51
8.1 Val av metod.....	51
8.2 Primärdata eller sekundärdata.....	51
8.3 Undersökningens inriktning.....	51
8.4 Undersökningens ansats	52
8.5 Val av datainsamlingsmetod.....	53
8.6 Utformning av enkäten.....	53
8.7 Respondenterna.....	55
8.8 Svarsfrekvens och bortfallsanalys	55
9. RESULTATREDOVISNING OCH ANALYS	57
9.1 Bakgrundsfaktorer.....	58

9.2 Entreprenörskap	60
9.3 Utveckling av sysselsättningen under period 2005-2015	61
9.4 Utveckling av omsättningen under period 2005-2015	63
9.5 Utveckling av verksamheternas resultat under period 2005-2015.....	64
9.6 Investeringar	66
9.7 Verksamheternas framtidsplaner.....	66
9.8 Syn på tillväxthinder	67
9.9 Syn på ändringar i omsättningen.....	68
9.10 Utveckling av antal kunder och kundprofil under period 2005-2015	69
10. SAMMANFATTNING OCH SLUTLEDNINGAR	71
11. AVSLUTNING.....	74
11.1 Reliabilitet och validitet.....	74
11.1.1 Undersökningens validitet	74
11.1.2 Undersökningens reliabilitet	76
11.2 Förslag till vidare forskning.....	77
11.3 Slutord	78

KÄLLFÖRTECKNING

FÖRTECKNING ÖVER FIGURER OCH TABELLER

FIGURER

Figur 1 – Maslows behovshierarki

Figur 2 – Världsarvsprocessen

Figur 3 – Modell över invånarnas attityd till turism

Figur 4 – Turismens effekter på omgivningen

Figur 5 – Turismens multiplikator effekt

Figur 6 – Respondenternas fördelning av verksamhetsform

Figur 7 - Huvudsakliga verksamhetsbransch år 2005, 2009 och 2015

Figur 8 – Fördelning av huvudsyssla och bisyssla

Figur 9 – Grundat år

Figur 10 - Utveckling av antal anställda från år 2005 till 2015

Figur 11 - Utveckling av antal anställda från år 2005 till 2015

Figur 12 - Totala omsättningen och turismens andel av omsättningen i €

Figur 13 - Resultateffekt år 2005 och 2009

Figur 14 – Verksamheternas framtid

Figur 15 - Upplevda tillväxthinder

Figur 16 – Syn på ändringar i omsättningen

TABELLER

Tabell 1 - Turismens positiva och negativa effekter

Tabell 2 - Utveckling av totala omsättningen och turisminkomsten

Tabell 3 - Utveckling av verksamheternas resultat under period 2005-2015

Tabell 4 - Utveckling av antal kunder under period 2005-2015

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR

Bilaga 1 – Enkäten på svenska

Bilaga 2 – Enkäten på finska

Bilaga 3 – Karta över Kvarkens världsarvsområde

1. INLEDNING

1.1 Bakgrund

Kvarkens skärgård upptogs på UNESCO:s världsarvslista år 2006 på basen av de geologiska värdena. Kvarkens skärgård präglas av unika naturvärden och hör således till Finlands första naturobjekt. Världsarvsområdet hör bl.a. till en av de platser på jorden var landhöjningshastigheten är som högst.

Mitt personliga intresse för detta ämne eller snarare för Kvarkens skärgård uppstod, när jag deltog i den valfria kursen ”Kvarkens skärgård – A heritage for you and me”. Jag fastnade genast för den vackra och orörda naturen i samband med en exkursion till världsarvsområdet. Efter kursens slut bestämde jag mig för att examensarbetet åtminstone i någon mån skulle handla om Kvarkens skärgård. Jag vände mig till turismorganisationen Österbottens Turism, var projektchefen Kenth Nedergård gav förslaget om att undersöka vilka förutsättningar världsarvsstatusen bidragit till för företagen på området. Man var då främst intresserad av de ekonomiska förutsättningarna, vilket också betydde att företagets bokslutsuppgifter skulle spela en betydande roll i undersökningen. Jag var speciellt nöjd med förslaget eftersom jag trivs att arbeta med sådant som går att uttrycka i sifferform. Många undersökningar har gjorts på området sedan Kvarkens skärgård blev ett världsarv men liknande uppföljningar över föreagens utveckling har inte gjorts.

1.2 Problemdiskussion

Med världsarvstiteln följer många nya möjligheter. Efterfrågan på världsarvsturism har ökat under de senaste åren, vilket betyder att världsarvsstatusen ger goda förutsättningar för en ökad besöksnäring (Leask & Alan 2006, 163.). En ökad besöksnäring skapar vidare verktyg för en ekonomisk vinning som bl.a. ökade inkomster och nya arbetsmöjligheter. Denna undersökning problem lyder därför: Har världsarvsstatusen skapat förutsättningar för en ekonomisk utveckling av de företag som har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på världsarvsområdet? Hur har alltså företagen påverkats

ekonomiskt sedan Kvarkens skärgård blev ett världsarv? Kan man urskilja en eventuell trend?

1.3 Syfte

Det huvudsakliga syftet med undersökningen är att kartlägga och följa den eventuella utvecklingen som världsarvsstatusen och besöksnäringen har bidragit till för de företag som har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på området. För detta syfte har jag valt en tidsperiod på 10 år. Jag är intresserad av forskningsresultat från åren 2005, 2009 och 2015. År 2009 har i sin tur valts p.g.a. att jag i undersökningen är intresserad av bokslutsuppgifter och från detta år fås de mest aktuella uppgifterna.

Undersökningen har också två andra delsyften. Det första delsyftet är att urskilja en trend, d.v.s. göra en trendframskrivning. För att kunna blicka framåt är jag intresserad av respondenternas uppskattningar för år 2015.

Undersökningens andra delsyfte är att kunna hitta samband mellan företagens ekonomiska situation och besöksnäringen. Jag hoppas naturligtvis på en ökad besöksnäring som världsarvsstatusen bidragit till.

Sammanfattning av forskningsfrågorna:

- Hurudana förutsättningar har världsarvsstatusen bidragit till för företagen under perioden
- Kan man urskilja en positiv trend
- Har företagen utvecklats ekonomiskt från år 2005 till 2009
- Har en eventuellt ökad besöksnäring med världsarvsstatusen att göra

1.4 Avgränsningar

När det gäller sakliga begränsningar som t.ex. val av frågeställningar, har jag främst valt att koncentrera mig på frågor som går att uttryckas i sifferform. Jag är alltså inte speciellt intresserad av respondenternas åsikter, beteende eller attityder. För att underlätta tolkningen av alla siffror kommer undersökningen dock ha kvalitativa inslag.

Vid geografiska begränsningar har jag valt att avgränsa mig till världsarvsområdet med omgivning. I undersökningen är jag intresserad av de företag som i någon grad har med världsarvet att göra, vilket betyder företag som producerar eller har sitt verksamhetsområde på Kvarkens världsarvsområde.

När det gäller tidsmässiga avgränsningar så har undersökningen ägt rum i april månad. Anledningen till detta val är att de flesta företag har då tillgång till sina bokslutsuppgifter eftersom boksluten skall sammanställas senast tre månader efter räkenskapsperiodens utgång. Att undersökningen äger rum under vårterminen 2010 är också ett bättre alternativ än om intervjuerna skulle utföras på sommaren eftersom många företag är som mest upptagna under sommarmånaderna. En högre svarsfrekvens förväntas också när undersökningen utförs i april.

1.5 Arbetets upplägg

Lärdomsprovet består av en teoretisk och en empirisk del. Arbetet inleds med den teoretiska referensramen, var jag tar upp begrepp och ämnen som kan anses vara relevanta för att förstå arbetets praktiska del. I teoridelen behandlar jag ämnena världsarv, Finland som turismland, naturen och kulturen som turismresurser, turismens effekter och världsarvsområdet Kvarkens skärgård. Baskunskaper om vad ett världsarv egentligen är, är en grundförutsättning för att läsaren skall uppskatta undersökningen som jag utfört i detta lärdomsprov. I följande kapitel behandlas Finland som turismland. Kapitlet ger kunskaper om hur landets turismnäring påverkas bl.a. av dess läge i norr, det kalla vädret och det flacka landskapet. När vi har en förståelse för förutsättningarna Finland har som turismland är det också enklare att förstå turismnäringen på världsarvet Kvarkens Skärgård. I följande kapitel tas turismens effekter upp med särskild tonvikt på de ekonomiska effekterna. En översikt över turismens ekonomiska effekter samt över sociokulturella och miljöeffekter bedöms vara av stor betydelse för att förstå undersökningens syfte att kartlägga företagens ekonomiska situation och urskilja en trend inför framtiden. I det näst sista kapitlet behandlas naturen och kulturen som turismresurser. Kvarkens Skärgård består av unika kultur- och naturvärden och därför anses ämnena som tas upp i detta kapitel som relevanta. I teoridelen

avslutande kapitel behandlas världsarvet Kvarkens Skärgård.

Teorin är uppbyggd på data som hämtats från bransch- och facklitteratur, publicerade rapporter samt internetkällor.

Lärdomsprovets empiriska del består av det praktiska arbetet, d.v.s. undersökningen. Här gör jag en beskrivning av undersökningens planering och metodval, resultatredovisning, analys, slutledningar samt slutord. I resultatredovisningen åskådliggör jag för undersökningens resultat med hjälp av tabeller och figurer.

I den empiriska delen diskuterar jag också om undersökningens tillförlitlighet och giltighet, respektive validitet och reliabilitet. Före lärdomsprovet avslutas med slutord ger jag också förslag till fortsatt forskning.

1.6 Turismens centrala begrepp

1.6.1 Turism och turist

Det finns många olika definitioner av turism. Vissa betraktar allt resande som turism medan andra ställer vissa krav på vad som egentligen definieras som turism. Statistikcentralen har framtagit följande begreppsnyckel för turism: ”Besökare (visitor) är en person som reser till en plats utanför sin vanliga omgivning och vistas där utan avbrott i högst ett år” (<http://www.stat.fi> 2010)

Turismen kan också uttryckas som en persons förflyttade konsumtion till ett annat område, stad eller ort var personen inte vanligen vistas. Turismens definitioner och basbegrepp är viktiga och underlättar kunskaps- och informationsutvecklingen. Basbegreppen för turism är ofta framtagna för statistiska ändamål (Bohlin & Elbe 2007, 13.). World tourism organization (WTO) samlar årligen in och publicerar global turismstatistik. Begrepp för turism behövs för att i turiststatistiken kunna fastslå vem som räknas som turist. (<http://publikationer.tillvaxtverket.se/> 2007).

1.6.2 Turistens motiv och förutsättningar för turism

Resans motiv ger en förklaring till varför man reser. Alla resenärer har en

kombination av motiv och behov att resa (Blom m.fl. 2001, 26.). För att förstå turisternas motiv har man ofta utgått från Maslows behovshierarki som är en fem nivå trappa av människans behov. De fem behoven som presenterades av Maslow redan år 1943 är följande: 1. fysiologiska behov, 2. behov av säkerhet, 3. behov av kärlek och gemenskap, 4. behov av uppskattning samt 5. behov av självförverkligande. Behovet som finns på en lägre nivå bör alltså först vara tillfredställt förrän man kan klättra upp på nästa steg. Maslows behovshierarkier hjälper oss att tolka, forska och förstå turismmotiven samt ger en riktlinje hur man bör utveckla turismnäringen. (Page 2009, 93-96.)

Det är viktigt att känna till behoven och motiven eftersom de styr efterfrågan på turismen (Blom m.fl. 2001, 26.).

Figur 1 - Maslows behovshierarki (Page 2009, 4.)

1.6.3 Turismsystem - efterfrågan och utbud

Turismen anses som ett invecklat socialt fenomen. Vid beskrivning av fenomenet brukar man ta hjälp av turismssystem modeller som består av tre grundelement, turist genererande regionen, destinationen samt transporterna mellan dessa. I systemet representeras efterfrågan och turist genererade regionen av turisterna och utbudet samt destinationen av turismsektorn. Mellan dessa två uppstår en interaktion. Efterfrågan ger ytterligare upphov till skjutfaktorer som får turisterna att komma iväg medan destinationens utbud ger upphov till dragningskraftfaktorer som lockar turisterna till orten. (Laakkonen 2002, 14.)

I systemet är destinationens marknadsföring och tillgänglighet också väsentliga delar för att interaktionen skall fungera. Turismsystemet d.v.s. efterfrågan och utbudet påverkas också av den omgivande miljön. Omgivningen indelas in i en social, kulturell, politisk, natur, ekonomisk och en teknologisk omgivning. Redan en politisk ostabilitet leder snabbt till en försvagad efterfråga.

Det är speciellt viktigt att man vid turismutveckling känner till turismens omgivning och vet hur turistsystemet fungerar eftersom den är i direkt beroende med omgivningens utveckling. (Tamara & László 2002, 16.)

1.6.4 Hållbar utveckling

Begreppet hållbar utveckling behandlades för första gången år 1987 i Brundtlands rapport. Rapporten presenterades dock först vid en FN-konferens för miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Människans och speciellt industrisamhällets påverkan på naturen och miljön hade blivit allt vanligare diskussionsämne under 1980-talet. Definitionen för hållbar utveckling lydde enligt följande: ”en samhällsutveckling som tillgodoser dagens behov utan kompromissa med kommande generationens möjligheter att tillgodose sina behov”. I korthet betyder detta att man skall försöka bevara och bibehålla resurserna för den kommande generationen. Människan kan alltså själv påverka att en utveckling inte förstör omgivningen. (Nilsson m.fl. 2002, 57.)

Vid arbetet mot en hållbar utveckling, brukar man ta följande tre dimensioner i beaktande: en social, en ekonomisk och en ekologisk. Vad innebär då den hållbara utvecklingen för turismsektorn och hur skall man uppnå en hållbar turismutveckling? Turismen har både direkta och indirekta effekter på vår miljö. Man brukar här också indela turismens effekter på samhället i ekologiska, ekonomiska och sociala effekter. (Bohlin & Elbe 2007, 74-77.).

Med hållbar turismutveckling menas bl.a. en utveckling var de ekonomiska fördelarna som fås från turismen också leder till en ökad livskvalité (www.miun.se 2001). För att uppnå en hållbar turismutveckling krävs bl.a. ett bra fungerande samarbete mellan den offentliga och privata sektorn, turisterna och

turismföretagen skall själv ta ansvar för att uppnå en lönsam turismutveckling, resurserna bör hanteras så att de också räcker för den kommande generationen, biologiska processer och mångfald bör upprätthållas genom t.ex. skydd av natur- och kulturtillgångar (Nilsson m.fl. 2002, 58; Bohlin & Elbe 2007, 77.).

TEORIDEL

2. VÄRLDSARV

2.1 Världsarvs och världsarvsstatus

Med begreppet världsarv anses en unik kultur eller naturhistorisk miljö från jordens och människans historia och som anses så värdefullt att vi vill bevara den till den kommande generationen. Ett världsarv kan vara allt från en plats eller område, miljö, monument eller byggnad. Det gemensamma med alla världsarv är att alla är av universell betydelse, vilket betyder att de tillhör alla världens folk. Alla världsarv är placerade i en och samma världsarvslista som upprätthålls av FN-organet, Unesco. Ett världsarv kan bli utsett till listan för sin natur, kultur eller en kombination av natur och kultur. I världsarvslistan finns idag 890 världsarv i 148 länder. Av världsarven är 689 kulturarv, 176 naturarv och 25 blandade. (Leask & Fyal 2006, 7 & <http://whc.unesco.org/en/list/> 2010)

2.1.1 Naturarv

Gemensamt med alla naturarv är att det är något vi värderar och som gått i arv samt har unika universella värden. Ett naturarv kan vara följande:

- fysiska och biologiska naturformationer, t.ex. olika utvecklingsstadier
- geologiska och fysiografiska formationer, t.ex. ekosystem
- hotade djur- och växtarters miljöer
- natursköna miljöer och avgränsade naturområden

(www.minedu.fi 2010)

2.1.2 Kulturarv

En exakt definition på kulturarv är svårt att ge. Ett kulturarv kan både vara materiellt och immateriellt. Ett kulturarv kan vara något av följande:

- byggnadsminnesmärken, t.ex. målningar, skulpturer, arkitektoniska verk, arkeologiska fynd
- grupper av byggnader
- historiska platser, t.ex. kloster

- kulturlandskap, t.ex. ett odlingslandskap
 - levande kultur som olika händelser, festivaler, danser, traditioner
- (www.minedu.fi 2010)

Alla kulturarv är av universellt värde för arkeologin, historien, arkitekturen eller vetenskapen som är värda att bevara för framtiden.

Ett världsarv kan också vara en kombination av natur- och kulturarv. En blandat världsarv är skapad av både naturen och människan och kan t.ex. vara en naturhistorisk miljö.

(www.unesco.se 2010)

2.2 Världsarvskonventionen

År 1972 godkändes konventionen om skydd av jordens mest värdefulla kultur och naturhistoriska miljöer, världsarvskonventionen. Konventionen förvaltas av Förenta Nationernas Organisation för utbildning, vetenskap och kultur, UNESCO och togs i bruk år 1976. Konventionen har hittills undertecknats av 180 stater. Genom ett lands underteckning förbinder man sig till att skydda hela världens kultur- och naturarv samt vårda och sköta om sina egna världsarv.

Världsarvskonventionens uppgift är att upprätthålla världsarvslistan, d.v.s. att se till att alla kultur- och naturarv med enastående universella värden skyddas, bevaras, presenteras och överlämnas till den kommande generationen.

Konventionen uppmanar alltså medlemsstaterna att hitta potentiella natur- och kulturarv sin egen stat samt kräver en redogörelse för hur området skulle bevaras och skyddas. Att bli upptagen på världsarvslistan är dock inte så enkelt eftersom det kräver en hel del uppfyllda kriterier. (Leask & Fyal 2006, 6-7.)

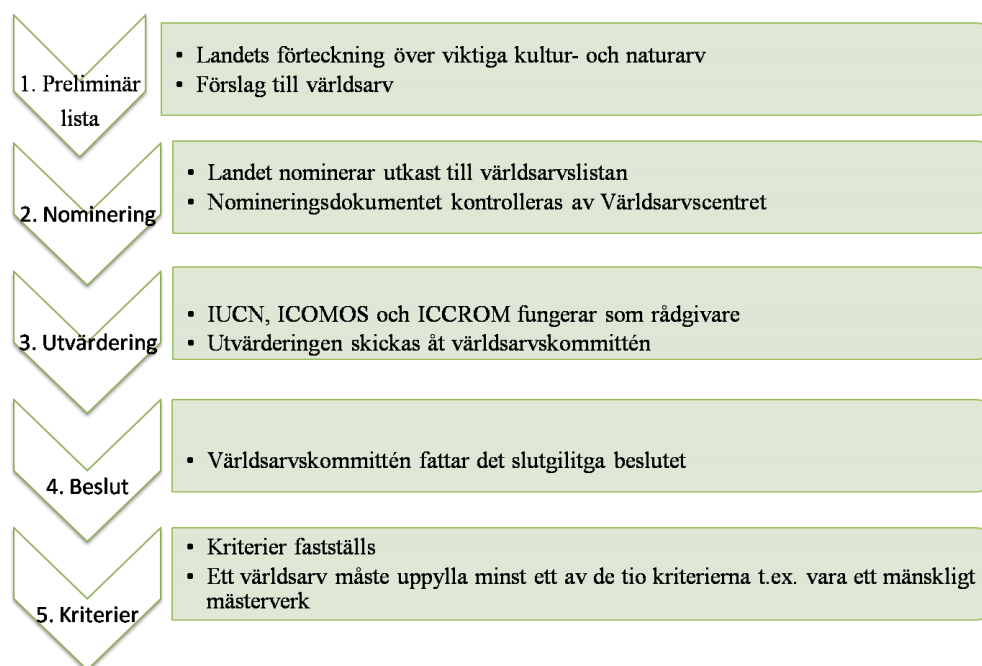
2.3 Världsarvsprocessen

Att bli utsedd till ett världsarv är en lång och arbetsam process.

Som grundläggande bör landet var det unika objektet finns beläget ha undertecknat världsarvskonventionen och lovat att skydda och bevara världsarven.

Konventionsstaten gör sedan en preliminär lista över landets kultur- och naturarv som anses ha enastående universella värden. Från listan nomineras ett objekt till

världsarvslistan. Staten förbereder ett nomineringsdokument och en förvaltningsplan som skickas åt Unescos världsarvsavdelning. Nomineringen utvärderas genom att expertpaneler kontrollerar objektets värden samt utvärderar om kriterierna för natur- och kulturarv uppfylls. Expertpanelerna IUCN eller ICOMOS skickar därefter en skriftlig rekommendation åt Världsarvskommittén. Slutligen är det upp till världsarvskommittén om objektet avvisas, uppskjuts eller inkluderas i världsarvslistan. En förenklad version av världsarvsprocessen visas i figur 2. (Leask & Fyal 2006, 8- 9.)

Figur 2 - Världsarvsprocessen

2.4 Världsarv i Finland

Finland undertecknade världsarvskonventionen år 1987. Redan fyra år efter fick Finland sina två första världsarv, Sveaborg och Gamla Rauma. I Finland finns sex kulturobjekt och ett naturobjekt på världsarvslistan. Till de sex kulturarven hör; Sveaborg (1991), Gamla Rauma (1991), Petäjävesi gamla kyrka (1994), Verla träsliperi och pappfabrik (1996), Bronsåldersgravrösen i Sammallahdenmäki (1999) och Struves kedja (2005). Kvarkens skärgård är Finlands enda naturarv som infördes på världsarvslistan år 2006.

(www.minedu.fi 2010)

3. TURISMEN I FINLAND

3.1 Allmänt

Finland är ett nordiskt land och största delen hör till den kalltempererade boreala zonen. Turisterna dras i vårt land till den orörda naturen och den unika finländska kulturen. Tack vare de klara varierande väderförhållanden kan Finland också erbjuda både sommar- och vinteraktiviteter. Årstidsväxlingarna är klara med relativt varma somrar och kalla vintrar. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 25.)

Landets attraktion varierar dock områdesvis på grund av bl.a. årstidsväxlingarna, klimat-, topografi-, natur- och kulturskillnader. Vanligtvis delar man in Finland i fem olika huvudområden. Dessa är 1. Kulturområde, 2. Insjöområde, 3. Kuperat område, 4. Österbotten och 5. Lappland. Denna indelning används främst när landet marknadsförs för utländska turister. För inhemsk turism delas dessa huvudområden i ytterligare mindre delområden. (Vuoristo 2002, 93-94.)

Finland har sedan länge marknadsfört sig som ”de tusen sjöarnas land”. Målet med Finlands turistpolitik har varit att stärka Finlandsbilden (www.tem.fi 2006)

År 2007 kom man bl.a. upp med en ny turismprofil för varumärket Finland. Den nya profilen omfattar 4 C: credible, contrasts, creative och cool. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 79.) Tanken är att använda den nya profilen som grundsten vid marknadsföringen av Finlandsbilden. Marknadsföring av Finland sköts huvudsakligen av Centralen för turismfrämjande, CTF som också delar ansvaret för Finlands turismfrämjande tillsammans med Finpro. (www.mek.fi 2008)

Trots att Finlandsbilden har förbättrats och kommer ännu att förbättras i framtiden, är Finland inget turistland om man jämför turismstatistiken mellan de nordiska länderna. Finland betraktas som relativt okänt. Turismen har ändå en viktig betydelse för den finländska samhällsekonomin. (www.stat.fi 2010 & Tillväxtverket 2010)

3.2 Turismstatistik

I Finland steg de utländska övernattningarna år 2008 med 3 % från året innan och det totala antalet övernattningar var 3.1 miljoner övernattningar. Tillväxten ses som väldigt lågt och anses bero på den ekonomiska krisen. Turismens inkomster från utlandet steg år 2008 med 5 %, vilket motsvarar 2,2 miljoner euro. De mest betydelsefulla turisminkomsterna kom från Ryssland, Sverige, Tyskland och Storbritannien. De ryska resenärerna har blivit allt viktigare för Finlands turismnäring. Den största delen av tillväxten kom bl.a. från Ryssland och de ryska resenärerna förväntas också öka i framtiden.

Enligt turismens satellit konto, förbrukade man år 2007 nästan 11 miljarder euro i turismen i Finland. De utländska turisternas del av konsumtionen motsvarade 3,1 miljarder euro. (<http://www.stat.fi> 2007)

Resebalansen i Finland är i allmänhet negativ d.v.s. finländare konsumerar mer på utrikesresor än vad utländska turisterna ger Finland. Finlands resebalans är nästan 0,9 miljarder euro på minus. (<http://www.stat.fi> 2007)

Den negativa resebalansen ses inte endast som negativt eftersom det också bevisar att samhället har råd att resa (Laakkonen 2002, 21.).

3.3 Naturen

Den finländska naturen uppfattas som intressant med sina unika naturinslag (Hemmi 2005, 11.). Den största delen av Finland till den boreala barrskogszonen var ca en tredjedel av ytan är täckt av skog och 10 % av ytan består av vattendrag. Landet har ca 190 000 sjöar och 180 000 öar som också ger upphov till den vackra kusten. Den unika naturen beror bl.a. på Finlands avlägsna läge i norr och de klara årstidsrytmerna. Naturen skiljer sig klart från varandra under de olika årstiderna. Dessa naturskillnader skapar goda förutsättningar för Finland att utnyttja de olika årstiderna vid utvecklingen av turismen. Finlands stora natur utrymmen anses också som en attraktionskraft. Befolkningstätheten är extremt låg med endast 15,7 invånare per km² och av befolkningen bor största delen i städer. De ödemarker

som finns kvar i Finland räknas också till Europas sista ödemarker. Den finländska naturen karaktäriseras av allt från kärr, mossar, sjöar, älvar, åsar, vackra skärgårdar till moränformationer som uppkommit till följd av landupphöjningsfenomenet. Naturen lyfts således fram som en viktig resurs för finsk turism. (Hemmi 2005, 11-12.) Finland har speciellt goda förutsättningar att utveckla en naturturism. Naturnärhet hör också till turisternas mest vanligaste resemotiv (Vuoristo 2002, 113.). Alla attraktiva naturområden lämpar sig ändå inte lika bra för friluftsliv. Det finns naturmiljöer som behöver skydd för att bevara sin biologiska mångfald (Vuoristo 2002, 46.).

3.4 Finlands naturskyddsområden

Ett av Finlands turistpolitikens mål har varit att utnyttja den rena naturen enligt principen för hållbar turism. Naturskyddsområden finns till för att skydda de unika naturmiljöerna från att förstöras. Vid användning av dessa områden för rekreation bör därför alltid en hållbar naturturism utövas, vilket betyder att turismen skall anpassas efter naturen och omgivningen villkor.

En del av naturskyddsområdena har blivit väldigt attraktiva turistmål.

Nationalparker, naturreservat, ödemarker och nätverket Natura 2000 hör till naturskyddsområdena i Finland som har haft en betydelse för utvecklingen av turismen. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 50, 12.)

Finland har totalt 35 nationalparker och 19 naturreservat. Både nationalparker och naturreservaten sköts och vårdas av forststyrelsen. Här hittar man bl.a. Finlands mest attraktiva naturmiljöer. Speciellt nationalparkerna har en stor betydelse för utvecklingen av områdets turism. Parkerna är öppna för allmänheten och tillåter rekreation men på naturskyddens villkor. Inkvarteringstjänster, restaurangtjänster och andra tjänster som finns för att betjäna turismen hålls ändå utanför nationalparkerna. Naturreservaten är i princip helt skyddade. De används för vetenskapliga forskning och en orörd natur eftersträvas. De är stängda från allmänheten och för vistelse på området krävs skriftlig tillstånd. I Finland finns några naturreservat som Malla och Sompio som tillåter turister. Turisterna kan

bekanta sig med naturreservaten men endast via vandringsleder.

(www.ymparisto.fi 2009)

Ödemarker och Natura områden har också en viss betydelse för utveckling av turismen. Ödemarker är obebodda områden som hör till Natura 2000 nätverket. I Finland finns totalt 12 ödemarksområden som inrättades till norra Finland år 1991. Med sin totala area på 15000 km² täcker de en stor del av Lappland. Ödemarker kan vara väldigt varierande till topografin med stora avlägsna skogar till kärr och fjällar. Vissa ödemarker erbjuder också möjligheter till rekreation var det är främst tillåtet att vandra på området. Många av Finland nationalparker och naturreservat som betjänar en rekreation finns nämligen belägna på dessa ödemarker. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 388, 13; <http://www.metsa.fi> 2009)

För att ytterligare skydda naturens livsmiljöer för olika växter och arter växte i Finland i slutet av 1900-talet ett intresse för nätverket Natura 2000. Nätverket grundades av Europeiska Unionen och målet med programmet är att bevara skyddsvärda områden i EU. I Finland ingår ca 1800 områden i Natura programmet. Av dessa områden är största delen naturskyddsområden och ödemarksområden. Vissa områden som ingår i Natura nätverket tillåter också turismverksamhet, dock förutsatt att naturvärden inte förstörs. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 53,14 & www.metsa.fi 2009)

3.5 Kulturen

Man kan definiera kulturen på många olika sätt. I boken ”Lumen ja Suven maa” har man delat in kulturbegreppet i tre olika betydelser; andlig kultur, materiell kultur samt levnadssätt hos ett helt samhälle. Med andlig kultur menas människans, samhällets eller en grups verksamhet inom religionen, vetenskapen eller konsten. Med materiell kultur menas mänsklig verksamhet inom tekniken eller näringslivet. Ett samhälles levnadssätt inkluderar bl.a. beteendemönster, seder, traditioner, ritualer, normer och lagar som förts över från generation till generation. Med kulturmiljö avses däremot den miljön som formats av människan och som framträds i landskaps- och områdeshelheter. En kulturmiljö består av allt

från den byggda miljön till samhällsstrukturen och historiska fornlämningar. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 57, 216.)

Ett av målen för Finlands turismstrategi har också varit att utveckla turistprodukter och turisttjänster som baserar sig på den finländska kulturen (www.tem.fi 2006). Att bekanta sig med den finländska kulturen har inte varit ett speciellt vanligt motiv, d.v.s. orsak till varför man reser till Finland. Landets kultur kännetecknas främst av Kalevala, samekulturen, ortodoxa kulturen, bastubad och sisu. Kulturmiljöer som speciellt lockar inhemska turister är bl.a. bevarade by- och jordbrukslandskap, ursprungsmiljöer, gamla städer och stadsdelar, gamla slott och befästningar, historiska vägar och broar, kultur världsarv, ruinstäder och nationallandskap. (Vuoristo & Vesterinen 2009, 58-59.)

Kulturmiljöer är också väldigt betydelsefulla och det är viktigt att man värnar om dessa på rätt sätt, för att kunna förmedla miljöerna till den kommande generationen. Finland har varit bra på att skydda sina värdefulla kulturmiljöer. De skyddade kulturmiljöerna har varit speciellt attraktiva bland turisterna. Finlands kulturarv lockar också både inhemska och utländska turister. Några av Finlands kända kulturella sevärdheter är bl.a. världsarven Gamla Rauma och Sveaborg, Åbo slott och gamla Fiskars samfundet. (Vuoristo 2002, 216-217.)

4. TURISMENS EFFEKTER

Turismutvecklingen har också sina konsekvenser och sätter spår på samhället och omgivningen på många olika sätt. Turismens effekter kan således både vara positiva och negativa och delas vanligtvis in i ekonomiska, miljö och sociokulturella effekter (Goodfrey & Clarke 2000, 16.). En exakt mätning av dessa effekter är dock nästan omöjligt eftersom det är så många olika faktorer som inverkar (Page 2009, 476.). Det är ändå viktigt, speciellt inom hållbar turismutveckling att man förstår och är medveten om de konsekvenser som turismnäringen för med sig (Goodfrey & Clarke 2000, 16.).

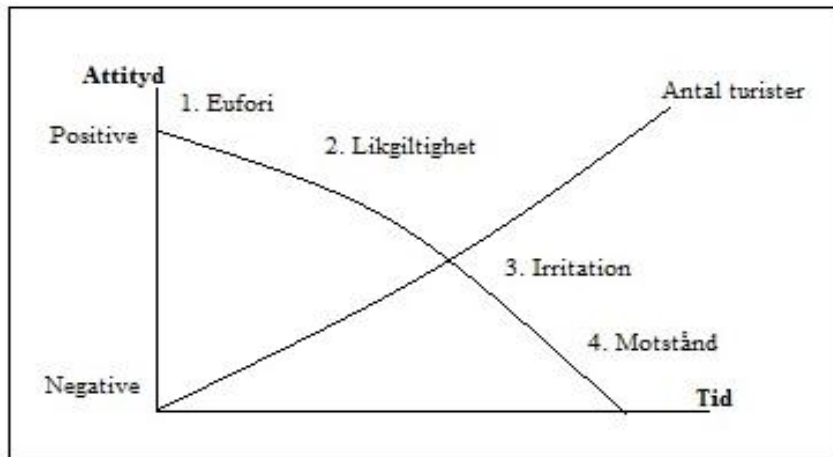
4.1 Sociokulturella effekter

Sociokulturella effekter innebär näringens påverkan på lokalkulturen och samhället. Man brukar ofta associera till förändring i livskvaliteten och effekterna berör både de lokala invånarna, företagen och organisationerna. (Tamara 2002, s.16)

Turismens sociokulturella effekter är mycket svårare att mäta än turismens övriga effekter. De kräver en mer personlig tolkning och effekterna verkar också långsammare. En tolkning av dessa effekter är dock väsentligt. En destination kommer knappast att ge ett gott intryck hos turisterna om turismen har bidragit till en försämrad livskvalitet hos den lokala befolkningen.(Goodfrey & Clarke 2000, 23.)

De lokala invånarnas attityder gentemot turism spelar här en betydande roll. För att bättre förstå de lokala invånarnas inställningar till turismen, har man indelat invånarnas attityder i olika faser. Indelningen är baserad på en studie av Doxey (1975) och åskådliggörs närmare i figur 3. Modellen består av fyra olika faser; eufori-, likgiltighets-, irritations- och motståndsfasen. Under euforifasen anses tillståndet vara välbefinnande för invånarna. Under likgiltighetsfasen har näringen redan blivit en del av vardagslivet medan under irritations fasen har turismen börjat störa den lokala befolkningen.

Under den sista fasen, motståndsfasen kan t.o.m. konflikter uppstå bland invånarna. (Page 2009, 491.)

Figur 3 – Modell över invånarnas attityder till turism (Tamara & László 2002, 132)

De sociokulturella effekterna berör både befolkningen, arbetsmarknaden, samhällsstrukturen, den enskilda individen, familjen till naturen och kulturen. Till de viktigaste positiva effekterna hör:

- fler invånare
- fler jobbmöjligheter, högre inkomst
- förbättrad levnadsstandard
- utbildningsmöjligheter, förbättrade språkkunskaper
- bevarade traditioner
- förbättrad infrastruktur
- skydd av naturområden och förbättrade parkområden
- stöd av lokal konst, hantverk och kulturella evenemang
- ökad möjlighet för rekreation

(Tamara & László 2002, 151-152; Goodfrey & Clarke 2000, 23–28.)

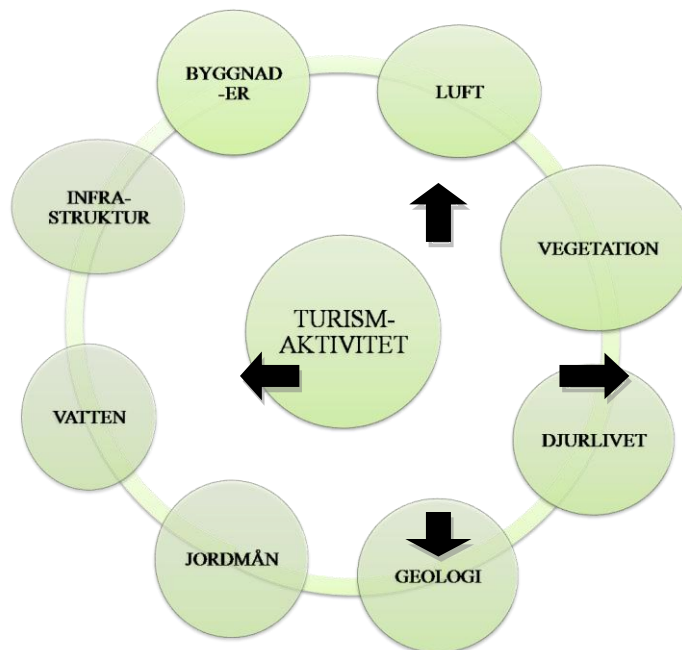
Till de negativa sociokulturella effekterna hör:

- utomstående arbetskraft, arbete tas från de lokala invånarna
- efterfrågan endast på säsongarbetare
- konflikter med villaägare
- trafikträngsel
- den kulturella identiteten med dess traditioner försvinner
- förändringar i populationsstrukturen

(Tamara & László 2002, 151-152; Goodfrey & Clarke 2000, 23–28.)

4.2 Effekter på omgivningen

Turismens effekter på omgivningen betyder konsekvenser för både naturmiljön och den byggda miljön. Naturmiljön består av bl.a. natur resurserna, växtlivet, djurlivet och landskapet (Goodfrey & Clarke 2000, 28.). Med den byggda miljön menas infrastrukturen och alla byggnationer. Ibland används också benämningen fysiska effekter istället för effekter på miljön. Turismens effekter på miljön bildas av de aktiviteter som turisterna deltar i och av servicen som turisten kräver för han/hon skall känna sig tillfredställd (Tamara & László 2002, 171.). I figur 4 kan man se en sammanfattande modell över turismens effekter på miljön.

Figur 4. – Turismens effekter på omgivningen

Effekter på miljön kan också vara av olika karaktär. Det finns både direkta och indirekta, omvändbara och bestående, positiva och negativa fysiska effekter. Till direkta effekter hör t.ex. när turisterna strövar omkring i skogen och trampar sönder vegetationen. Dessa effekter är väldigt synliga. De indirekta effekterna lägger man märke till först efter en längre period och kan karaktäriseras av slitning på museer. Med omvändbara effekter menas att det finns en möjlighet att återställa det försämrade förhållandet. Bestående effekter är motsatsen d.v.s. går inte att återställa. En bestående effekt kan t.ex. vara utrotning av vissa djurarter. (Tamara & László 2002, 183.)

Till turismens positiva effekter på omgivningen hör:

- nya parkområden och naturskyddsområden
- satsning på miljövård och skyddandet av flora och faunan
- skyddande av historiska byggnader, platser och monument
- återanvändning av gamla byggnader och platser
- förbättring av infrastrukturen och markanvändningen

(Goodfrey & Clarke 2000, 28-30; Tamara & László 2002, 202-209.)

Turismens negativa effekter på omgivningen är betydligt fler än de positiva effekterna. De negativa konsekvenserna på miljön syns också mycket tydligare än t.ex. de socialkulturella effekterna. (Page 2009, 476.).

Till negativa effekter hör bl.a. följande:

- Försämring av luftkvalitet p.g.a. avgaser, oljud och damm
- Förorening av vatten och brist på vattenresurser
- Geologin störs av bl.a. mänskligt avfall, erosion och vandalism
- Förorening och förlust av vegetation och djurarter
- Störningar i ekosystemet
- Förlust av natur resurser
- Förändrad markanvändning p.g.a. bebyggda områden
- Ökad infrastruktur som påverkar negativt på vattentillgången
- Förslitning av byggnader

- Arkitektur design som stör landskapsbilden
(Goodfrey & Clarke 2000, 29; Tamara & László 2002, 202-209.)

4.3 Ekonomiska effekter

Turismen är en av världens största industrier och det är därför självklart att näringen för med sig många betydelsefulla ekonomiska effekter i näringslivet. Turismnäringen ger upphov till både positiva och negativa ekonomiska effekter. (Tamara & László 2002, 98.)

4.3.1 Turismen och samhällsekonomin

Turismnäringen är en av världens mest betydelsefulla industri och är en viktig källa för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Detta är också orsaken till den snabba turistutvecklingen i världen (Aronsson & Tengling 2003, 130.). Enligt World tourism organization, WTO nådde världsturismen 922 millioner ankomster år 2008, vilket motsvarar en tillväxt på 2 %. Resenärerna förväntas också öka i framtiden. År 2020 förutspås de internationella ankomsterna nå 1,6 billioner. (www.unwto.org 2009)

Som har nämnts i tidigare stycket anses turismen som världens största näring och hör till en av de viktigaste sektorerna inom världsekonomin. Turismnäringen omsätter flera miljarder, år 2000 omsatte turismnäringen 476 miljarder Amerikanska dollar. (Laakkonen 2002, 18.)

Att mäta turismens effekter är ändå relativt invecklat. För att förstå turismens samhällsekonomiska betydelse som helhet brukar man använda sig av bruttonationalprodukter, BNP som mått. Bruttonationalprodukten definieras som ”det sammanlagda värdet av produktionen för slutlig användning som produceras inom landet under en viss tidsperiod, vanligtvis ett år” (Bohlin & Elbe 2007, 55.). BNP är alltså inte samma sak som omsättning. Man brukar räkna turismnäringens andel av BNP och andelen fås genom att beräkna turisternas konsumtion på turistorten (www.turism.se 2001).

Enligt statistik från WTTC (World Travel & Tourism Council) var turisminkomsternas del av bruttonationalprodukten 9,4 % år 2008. Turismens andel av BNP förväntas ändå minska för år 2009 p.g.a. av den ekonomiska krisen som tog sin början redan i slutet av år 2008. Till följd av den dystra världsekonomin har turismens nedgång drabbat hela år 2009 och kommer även drabba år 2010.

Turismens andel av BNP minskas med 3,3 % år 2009 och ökar med bara 0,3 % år 2010. Trots den nuvarande dystra tiden, kommer turismen fortsätta växa i framtiden. Man har nämligen förutspått att turismindustrin kommer inom år 2020 ge jobb åt 275 miljoner människor. (www.wttc.org 2007; <http://www.wttc.org> 2009)

4.3.2 Turismens positiva och negativa ekonomiska effekter

Som man hävdar i tidigare stycken, är turismnäringen en ekonomisk drivkraft som skapar utveckling och tillväxt. Turismens ekonomiska effekter påverkar både den turist genererande orten och destination och berör destinationens befolkning, företag, kommunen samt turisterna. (Tamara & László 2002, 98.)

Turismen skapar således både negativa och positiva ekonomiska effekter, men främst associerar man till den ökade sysselsättning och turism inkomsterna som näringen bidrar till. Turismen har dock en hel del andra ekonomiska effekter som man kanske inte alltid tänkt på.

I tabell 3 presenteras några av turismens viktigaste positiva och negativa ekonomiska effekter.

Tabell 3 - Turismens positiva och negativa effekter

Positiva effekter	Negativa effekter
<ol style="list-style-type: none"> 1. Sysselsättning 2. Multiplikator effekten 3. Höjd prisnivå 4. Höjd bruttonationalprodukt 5. Inkomster 6. Skatteintäkterna 7. Entreprenörskap 8. Regional utveckling 9. Förändrad ekonomiska struktur och stöd av traditionella verksamheter 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Säsongarbeten och låg lön 2. Migration 3. Import 4. Prishöjning 5. Inflation 6. Försvinnande av traditionella verksamheter 7. Utländska investeringar

(Tamara & László 2002, 98.)

Turismens positiva ekonomiska effekter

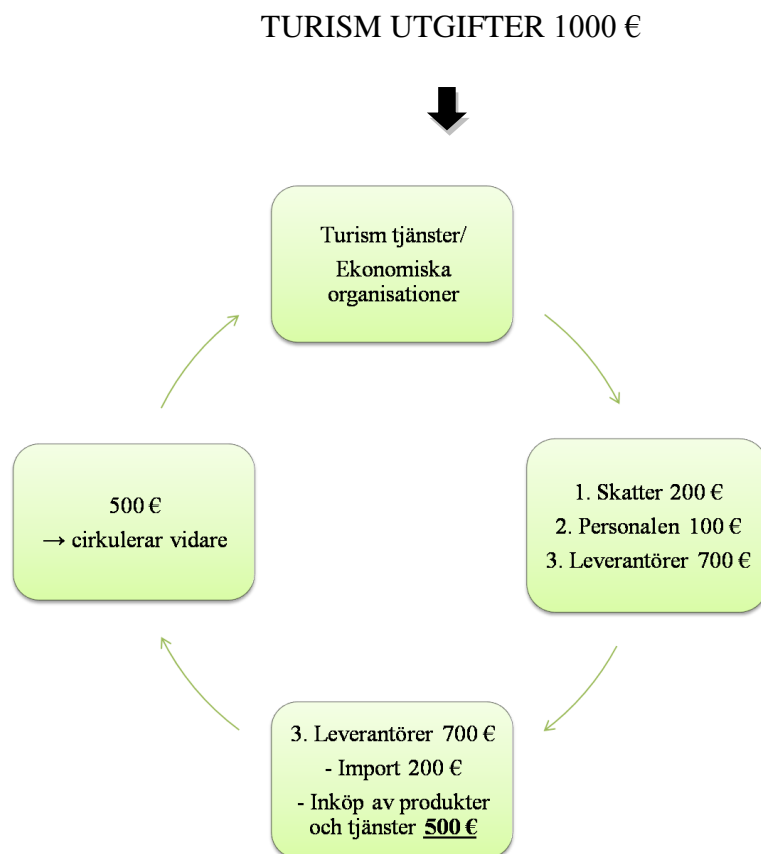
1. Sysselsättning

Turism har blivit ett allt mer viktigare verktyg för skapandet av sysselsättning inom en destination. Skapandet av nya arbetstillfällen är troligen turismindustrins mest betydelsefulla ekonomiska påverkan. Man kan urskilja både en direkt och indirekt effekt på sysselsättning. Den direkta effekten på sysselsättning skapar nya jobbmöjligheter som är direkt relaterade till turism som t.ex. jobb på hotell, attraktioner, restauranger och souvenirbutiker. Turisten kräver också andra tjänster som t.ex. banktjänster, offentliga tjänster, undervisning som också bidrar

till nya arbetstillfällen. Detta kallas för den indirekta effekten på sysselsättningen. (Goodfrey & Clarke 2000, 19-20.)

2. Multiplikator effekten

Turismen ger upphov till den positiva multiplikator effekten. Multiplikator effekten beskriver hur turistens spenderingar cirkuleras. I figur 5 demonstreras denna process på ett mycket förenklat sätt. Som exempel kan tas en turist som spenderar 1000 € i turismtjänster. Turismföretagen betalar vidare skatter åt kommunen och staten, löner och köpta varor och tjänster från leverantörer. De pengar som leverantörerna får spenderas vidare på import och varor och tjänster. De pengar som spenderas på nya varor och tjänster d.v.s. 500 € cirkulerar vidare in i det ekonomiska systemet. Så här fortsätter det att cirkulera tills läckages blir för stor. I exemplet blev läckages totalt 50 %. (<http://geographyfieldwork.com> 2009 & Tamara & László 2002, 80.)

Figur 5 – Turismens multiplikator effekt

3. Höjd prisnivå

Turism brukar ofta bidra till högre priser. Priserna kan stiga av många anledningar. När turismnäringen är säsongbetonad blir företagen ofta tvungna till att höja priserna för att klara av alla företagskostnader. Ofta höjs priserna också när ett resmål lockar många turister och man vet att efterfrågan är så stor att turisterna är villiga att betala ett högre pris. Man brukar skilja mellan två olika prishöjningar. Antingen blir den allmänna prisnivån högre, vilket även berör den lokala befolkningen. Det andra alternativet är att priserna höjs endast på vissa tjänster och produkter. Här handlar det främst om turismprodukter, vilket främst berör turisterna. (Tamara & László 2002, 68.)

4. Höjd bruttonationalprodukt

Turismen bidrar till ökning av ett lands bruttonationalprodukt, d.v.s. förbättrar dess ekonomiska situation. Bruttonationalprodukten, BNP är ”det sammanlagda värdet av ett lands produktion av varor och tjänster under vanligen ett år” (www.ne.se/bruttonationalprodukt 2010). Man kunde säga att BNP beskriver ett lands ekonomiska situation och utveckling. I vissa länder är turismens andel av BNP väldigt stor och turismen står därför för en viktig del av landets ekonomi.

5. Inkomster

Turismens andel av BNP beskriver hur mycket av inkomsterna kommer från näringen. Turismnäringen skapar inkomster för både den offentliga och privata sektorn. Man brukar dela in turisterna utgifter i direkta och indirekta utgifter. Med direkta utgifter menas turism konsumtionen av varor och tjänster som hotell, restauranger och transport tjänster d.v.s. företag som är direkt kontakt med turismen. Turismens inkomster går också till skatter, löner, inköp o.s.v. Dessa kallas för de indirekta utgifterna. (<http://www.stat.fi> 2010)

6. Skatteintäkter

För att räkna ut turismens totala ekonomiska inverkan, bör man också ta hänsyn till beskattningen. Turismen bidrar bl.a. till fler anställda, fler företag, ökad produktion och import av varor och tjänster, fler byggnader och markanvändningar (www.stat.fi 2010). På allt detta som uppräknades skall skatt

betalas och när turismen ökar, ökar också andelen betalda skatter. Turismen bidrar alltså till en ökning av skatteintäkter som igen har en rad positiva effekter. Skatteintäkterna ger bl.a. lön åt kommunalt anställda. (Aronsson & Tengling, 131.)

7. Entreprenörskap

Turismen ökar destinationens entreprenörskap. När turismnäringen växer, växer också behovet av entreprenörskap inom turismens alla grenar, d.v.s. attraktion, inkvartering, mat, transport och aktivitet. Turismnäringen ger den lokala befolkningen goda möjligheter för nyföretagande. De flesta företag som startas av de lokala är dock små i karaktären. Orsaken till att man börjar smått kan bero på brist på kapital, arbetskraft, kompetens, teknik, nätverk o.s.v. (Bohlin & Elbe 2007, 240.). Att utvidga företaget vartefter att kapitalet kommer in är dock det bästa sättet att åstadkomma en lönsam verksamhet. När marknaden domineras av små och medelstora företag är utbudet också mångsidigare och naturen och miljön tar inte lika mycket skada. Page & Ateljevic 2009, 158.)

8. Regional utveckling

Turismnäring förknippas ofta med regional utveckling. Turismnäringen skapar inte endast ekonomisk tillväxt och nya jobbmöjligheter för den lokala turistdestinationen utan också för hela regionen. Det är sist och slutligen många utanför destinationen som är inblandade i destinationens marknadsföring, turismutveckling, planering och administration. Hit räknas bl.a. offentliga aktörer, turismförvaltningen, universitet och andra skolor. (www.eaea.org 2006)

En ökning av turister kan även öka efterfrågan på andra produkter och tjänster inom andra grenar än turism (Tamara 2002, 53.). Här hänvisar man till turismens indirekta effekter, vilka är minst lika viktiga som de direkta effekterna.

Turismens ekonomiska effekter på regionen är dock svåra att mäta.

(www.eaea.org 2006)

9. Förändrad ekonomisk struktur och stöd av traditionella verksamheter

Ett område eller en region som domineras av ett avvecklande traditionellt

näringsliv eller vars ekonomiska situation är dålig kan enklare få stöd för att utveckla en turismnäring. Hit hör områden som t.ex. avlägsna landsbygder, öar eller bergsområden. Gemensamt för dessa områden är att turismnäringen skulle vara den enda betydelsefulla inkomstkällan. (Tamara & László 2002, 95.) För t.ex. landsbygder kan turismnäringen fungera som hjälpmedel för att hindra en avveckling av de traditionella näringarna som t.ex. jordbruk och fiske. (<http://public.tillvaxtverket.se> 2005)

Turismens negativa ekonomiska effekter

1. Säsongarbeten och låg lön

Turismen är känt för att skapa sysselsättningsmöjligheter. Många arbetsplatser inom turismnäringen är dock lågavlönade och säsongbetonade. Säsongarbeten brukar också karaktäriseras av att de inte kräver någon hög utbildning som t.ex. köks- och restaurangpersonal. (Tamara & László 2002, 90)

2. Migration

Turismnäringen ökar migrationen till destinationen. Det kan vara svårt ibland att skilja en turist från en migrant. Enligt Worlds tourism organization, WTO, är turisten en person som vistas högst ett år på destinationen (publikationer.tillvaxtverket.se 2009). Migration kan också uttrycka sig i många olika former. När det handlar om att få ekonomisk vinst, söker migranten ofta efter jobb möjligheter. Detta anses som negativt eftersom arbetsplatser tas i från den lokala befolkningen. (<http://atlas.aaas.org> 2009)

3. Import

För att tillfredställa turistens behov, måste man ibland importera varor och tjänster utifrån. Destinationens import ökar i proportion till turistens konsumtion. Med import menas allt som hämtas utanför regionen. Det negativa med ökad import är att den ekonomiska vinsten som fås av turisternas konsumtion är inte lika stor för destinationen när varorna tas från utanför regionen. För att undvika import så långt som möjligt bör man sträva till att utveckla en turismform som är baserad på områdets egna resurser. (Tamara & László 2002, 66-67.)

4. Prishöjning

Som nämnts i tidigare avsnitt, kan turismnäringen höja priser på destinationen. Det sägs att priserna brukar öka i samband med att antalet turister ökar (<http://books.google.fi> 2005). Det negativa är att en prishöjning även kan drabba den lokala befolkningen ifall den allmänna prisnivån höjs. (Tamara & László 2002, 68 & books.google.fi 2005)

5. Inflation

Stor efterfrågan på turism kan leda till att priserna på varor och tjänster höjs för mycket, vilket slutligen kan leda till en hög inflation. En ökad inflation kan förekomma bl.a. på säsongbetonade destinationer var man försöker få ut så mycket ekonomisk vinst som möjligt under en viss period. Företagen priskonkurrerar med varandra och man glömmar bort sina egentliga konkurrenter, d.v.s. andra destinationer. Den långsiktiga negativa effekten av prishöjningen blir att efterfrågan på turismen minskar när turisten väljer andra destinationer med en lägre prisnivå. (books.google.fi 2005)

6. Försvinnande av traditionella verksamheter

En växande turismnäring kan både skydda samt ersätta destinationens traditionella näringsliv. Detta kan inträffa när man utvecklar en turismnäring som är i konflikt med de traditionella näringarna. Det är inte alltid lätt att förutspå om turism kommer att fungera som ett hot eller möjlighet för de traditionella näringarna. (Tamara & László 2002, 98.)

7. Utländsk investering

Att starta företag inom turismbranschen kräver ofta ett stort kapital, vilket underlättas av investeringar utifrån. Utländska investerare har ändå sina negativa sidor när den ekonomiska vinsten lämnar landet och går till investerarens hemland. (Tamara & László 2002, 70.)

5. NATUREN OCH KULTUREN – SOM TURISMRESURSER

Turismresurserna kommer i olika former och mängder. Destinationens resurser utgör grunden för att överhuvudtaget kunna utveckla en turismnäring (Bohlin & Elbe 2007, 131.).

Användning av naturen och kulturen som turismresurser är ganska vanligt i de nordiska länderna. Till naturresurser räknas klimatet, topografin, geologin, hydrologin samt floran och faunan. Dessa naturresurser grundar basen för naturturism. Naturturism är en hållbar turismform och definieras bl.a. som resande till naturen var områdets naturresurser utnyttjas för att skapa naturupplevelser och naturaktiviteter. Till kulturreсурser räknas däremot allt från gamla byggnader, ruiner, slott, kulturlandskap till museum. Hit hör också konst, litteratur, musik, dans och teater. När turism baserar sig på dessa kulturella resurser är det frågan om kulturturism. (Bohlin & Elbe 2007, 132-135.)

Natur- och kulturmiljöer räknas allmänt inte till förnybara resurser. Det är därför viktigt att vid utveckling av natur- och kulturturism tar hänsyn till skydd av de värdefulla natur- och kulturvärdena. Vanligtvis pratar man om en hållbarutveckling av natur- och kulturturism. Många områden var naturen och kulturen är som mest attraktiv är också oftast skyddade. Områden kan t.ex. höra till naturskyddsområden var det finns olika begränsningar för en turism. Begränsningarna gäller bl.a. vilken turismform som får utvecklas på området och bestämmer därmed också vilken ekonomisk betydelse turismen kommer att ha för destinationen och regionen. (Vuoristo 2002, 206-207.)

5.1 Skyddsområden och rekreation

Turisternas dras till orörda miljöer med sällsynta natur- och kulturvärden. Attraktiva natur- och kulturmiljöer är oftast skyddade. Natur- och kulturarvets betydelse för turismutveckling har dock blivit allt vanligare diskussionsämne eftersom det bidrar till ekonomiskt tillväxt både lokalt och regionalt. (<http://www.raa.se> 2009)

De känsliga natur- och kulturvärden utgör dock ett problem när skyddade områden används för rekreation. Det är viktigt att man vid skyddade områden tar hänsyn till bärkraftigheten för att inte de värdefulla natur- och kulturvärden utarmas. Turismens negativa effekter på naturen och kulturen kan vara svåra att följa. Med stöd av allemansrätten har alla ändå rätt att fritt röra sig överallt. Det finns dock vissa begränsningar som besökarna bör följa när man vistas på en del områden. En hållbar naturturism är en turismform som bl.a. lämpar sig för just skyddsområden. (<http://www.metsa.fi> 2009)

5.2 Världsarv och rekreation

Världsarvsområden hör också till skyddade områden där turismen anses som en extra förmån. Det uppstår dock ofta konflikter mellan utvecklings- och bevarandeintresset (Leask & Fyal 2006, 3.). Efterfrågan på världsarvsturism har blivit allt större, vilket lett till att man blivit tvungen att följa med de effekter som turismen för med sig. De ekonomiska förmånerna som fås av turismen hör till en av de positiva sakerna som världsarvsstatusen bidrar till. Eftersom unika natur- och kulturarv lockar besökare är det ett faktum att turismen kommer alltid vara en del av världsarvet. (Leask & Fyal 2006, 172.)

Det är ändå viktigt att de ekonomiska förmånerna som turismen för med sig är till fördel för den lokala befolkningen och kommunen (Leask & Fyal 2006, 99.).

6. KVARKENS SKÄRGÅRD

6.1 Nominering till världsarv

Världsarvskommittén beslöt i juli år 2006 att skriva in Kvarkens skärgård på Unescos världsarvslista. Kvarkens skärgård blev således Finlands sjunde världsarv och landets första naturobjekt. För att kunna upptas på världsarvslistan måste varje nominerat objekt uppfylla ett eller flera kriterier som världsarvskommittén har definierat. Grunderna till Kvarkens skärgårds utnämning var främst geologiska. Området upptogs på världsarvslistan på basen av följande kriterium:

”att området utgör ett enastående exempel på viktiga utvecklingsstadier i jordens historia omfattande livets ursprung, pågående geologiska processer i bildningen av landformer eller betydelsefulla geomorfologiska eller naturgeografiska former”
(www.ymparisto.fi 2006)

Kvarkens skärgård är egentligen en utvidgning av världsarvet Höga kusten som ligger på den andra sidan av Bottniska viken. Höga kusten upptogs på världsarvslistan redan år 2000. Kvarkens skärgård i Finland och Höga kusten i Sverige bildar en unik geologisk helhet och tillsammans är de ett gott exempel på hur landskapet och biologiska processer påverkas av den senaste istiden och landhöjningen. I topografin är de totalt varandras motsatser, Kvarken med dess steniga och låglänta skärgård och Höga kusten med dess bergiga fastland. Avstånden mellan dessa två är ca 150 km.

Kvarkens skärgård har en total yta på 194 400 hektar och består av mer än 6000 öar. Antalet kobbar och skär ökar också hela tiden på grund av landupphöjningen. Vattenområdet utgör också en viktig del av världsarvet när 85 % av arealen består av vatten. Största delen av världsarvet är privatägd, närmare benämnt 94 % av markområdena och över 50 % av vattenområdena.

Kvarkens skärgård omfattar 5 kommuner (se bilaga 2); Korsnäs, Malax, Vasa, Korsholm och Vörå-Maxmo och totalt har världsarvsområdet cirka 2500 invånare.
(www.kvarken.fi 2010)

6.2 Geologin

Kvarkens skärgård är ett resultat från avsmältningprocessen från den senaste istiden då stora delar av landområden var täckt av flera kilometer tjock is. Om man jämför med Höga Kusten som är formad på 10 000 år är Kvarkens skärgård relativt ung. Den Österbottniska skärgården började stiga upp från havet för endast 2000 – 3000 år sedan. Än idag stiger land upp från havet på grund av det höga trycket som inlandsisen hade på jordskorpan. Landhöjningen är för närvarande cirka 8 mm, vilket betyder att landarealen ökar med 100 hektar per år. Till följd av landupphöjningen domineras landskapet av geomorfologiska särdrag som olika moränformationer. Kvarkens skärgård räknas således till ”det mest representativa området i världen för att studera landhöjningsfenomenet i flacka moränskärgårdar” (www.kvarken.fi 2010). Speciellt unika är tvättbrädesmoränerna, också kallad De Geer-moränerna. Morän är egentligen en blandning av sten, grus, sand och lera som inlandsisens rörelse skrapat bort. Naturlandskapet i Kvarkens skärgård är också i ständig förändring eftersom landhöjningen orsakar att nytt land blötläggs hela tiden och nya myrmarker växer fram. På detta sätt träder nya geologiska spår fram. (<http://julkaisut.metsa.fi> 2009)

6.3 Naturvärden

Istiden har satt sina tydliga spår på landskapet och naturen. Kvarkens skärgård innehåller en mångfald i floran och faunan som är i ständig förändring. Här finns många viktiga naturtyper och hotade arter. Många av skärgårdens naturvärden är hotade och därför är en stor del av området skyddad. Områden var miljön och naturvärden är som mest värdefulla hör till Natura 2000-nätverket och omfattar i princip hela yttre skärgårdszonen. Kvarken hör också till Helsingforskommissionens, HELCOM nätverk av skyddade områden längs Östersjökusten. (www.kvarken.fi 2010)

Den speciella karaktären som Kvarkens natur har beror på många olika faktorer. Kvarkens skärgård hör till den sydboreala klimatzonen, vilket tyder på ett mildt

klimat med endast en årsmedeltemperatur på 3-4 grader. Havet är också grunt med en salthalt på 4-5 grader. Det milda klimatet ger goda förutsättningar för ett livskraftigt ekosystem och medför en vegetation med inslag av såväl marina som sydliga arter. (www.kvarken.fi 2004)

Den mest vanligaste strandtypen är steniga stränder som finns över hela Kvarkens skärgård. De steniga stränderna ger bl.a. upphov till det rika fågelriket. I skärgården finns två olika skogstypstadier som domineras av olika trädarter. De mest värdefulla skogarna är skärgårdens primärskogar som landupphöjningen medfört. I skogarna trivs hotade, sällsynta växtarter. Landskapet ger också goda förutsättningar för våtmarker och vattenmiljöer som bl.a. flador, glossjöar och träsk. Naturlandskapet är också i en ständig förändring. Till följd av landupphöjningen blir havsvikar till flador som vidare utvecklas till glossjöar. (Salomonson & Molander m.fl. 2001, 23, 27.)

Kvarkens skärgård har också ett rikt djurliv. En del av områdets djurarter har sitt ursprung från istiden medan en del av arterna har uppkommit till följd av landupphöjningen. I Kvarkens skärgård finns t.o.m. 16 arter som inte förekommer någon annan stans i hela världen. Kvarkens skärgård har en speciellt bra livsmiljö för fågelfaunan som bl.a. sjöfågeln. Sällsynta havsdäggdjur är gråsälen och vikaren. (Salomonson & Molander m.fl. 2001, 12-13.)

6.4 Kulturvärden

Skärgårdens kulturvärden bidrar också till världsarvsområdets dragningskraft. Kvarkens skärgård är ett gammalt kulturlandskap. Kulturlandskapet speglar det förflutna och består av bl.a. kulturhistoriska miljöer, fornlämningar, bosättningsområden och åkrar. Till följd av naturen, havet, landupphöjningen och markanvändningen har alla byar sin egenartade karaktär. Till värdefulla bebyggda kulturhistoriska miljöer hör bl.a. Replot kyrkby och fiskehamn, Björköby, Valsöarna, Rönnskär och Norrskär. Björköby är t.ex. en enhetlig skärgårdsby var man hittar både traditionella skärgårdsbebyggelser och en unik natur. Till viktiga kulturhistoriska besöksmål hör också gamla fiskehamnar, museer, lotsstationer

och -stugor, lador, fyrrar, båthus, byggnader, skolor och kyrkor. Även fornlämningar som stenkonstruktioner och gamla ruiner från krigstiden hör till värdefulla kulturreсурser. (<http://julkaisut.metsa.fi> 2009 & Besöksguide-Kvarkens Skärgård, 2009)

Världsarvsområdets antas ha varit beboelig för 2000 år sedan. Spår efter människor visar ändå att Kvarkens skärgård fick sina första invånare på 1300-talet. Under denna tid var fiske och säljakt en viktig näring och hörde till områdets huvudnäring ända till slutet av 1700-talet. På 1500-talet utvecklades boskapsskötsel som en viktig säsongnäring och senare på 1700-talet var det handel och sjöfart som dominerade näringen.

De äldsta husen som man hittar på Kvarkens världsarvsområde härstammar ända från 1700-talet. Trä var då det vanligaste byggnadsmaterialet och kulturlandskapet karaktäriseras speciellt av traditionella stockhus i en eller flera våningar.

(www.kvarken.fi 2004)

6.5 Kvarkens skärgård - förutsättningar för turism

Kvarkens skärgård har med sina unika natur- och kulturvärden goda förutsättningar för att utveckla en turismnäring, speciellt naturturism (Salomonson & Molander m.fl. 2001, 40.) ”Med naturturism avses all turism som stöder sig på naturen” (<http://julkaisut.metsa.fi> 2009). Utnyttjande av världsarvet för rekreation bör dock spela samman med bevarandet av områdets natur-, kultur och miljövärden.

6.6 Förvaltningen av världsarvet

Förvaltningens mål är att bevara de biologiska och geologiska mångfalderna för den kommande generationen. Till ansvaret hör också att utveckla världsarvet på ett hållbart sätt och därför bör man också ta hänsyn till ökat turistiskt utnyttjande. Det är forststyrelsen som har huvudansvaret för förvaltningen av världsarvet, Kvarkens skärgård. Under forststyrelsen har dessutom en världsarvsdelegation grundats. I Kvarkens världsarvsdelegation koordineras områdets markägare, regionala myndigheter, intressegrupper, världsarvskommunerna och den lokala

befolkningen. De bär alla ansvaret för skötseln och utvecklingen av världsarvet. (www.ymparistokeskus.fi 2007)

Delar av Kvarkens skärgård ingår även i strandskyddsprogrammet och hör till Natura 2000-nätverket. Områden som hör till Natura 2000-nätverket skyddas enligt EU:s naturdirektiv. Största delen av naturskyddsområdena finns främst på statens marker och för dessa områden utformas skilt skötsel- och användningsplanering. Stora delar av världsarvet är dock privatägd mark. Kvarkens världsarvsdelegations uppgift är därför att göra en förvaltnings- och utvecklingsplan för hela världsarvsområdet.

(Salomonson & Molander m.fl. 2001, 40 & www.ymparistokeskus.fi 2007)

Vision för förvaltnings- och utvecklingsplanen utnämns som följande, ”Kvarkens skärgård är ett välkänt världsarv med ett unikt geologiskt landskap, som erbjuder en attraktiv miljö för invånare och genuina upplevelser för besökare” (www.kvarken.fi 2010).

Visionen har skapats utgående från bl.a. världsarvets natur, geologiska och kulturella värden, en hållbar och naturvänlig naturturism samt naturskyddsområdena. (www.ymparistokeskus.fi 2007)

6.7 Turismens nuläge

Turismen på Kvarkens skärgård är ganska småskaligt och utgörs främst av inhemska besökare. Antal besökare har dock ökat och serviceutbudet förbättrats under de senaste åren. Världsarvet har relativt många besöksplatser som även blivit upprustade. Till besöksplatser hör bl.a. Björköby-Panike-Klobbskat som kanske utgör världsarvsområdets viktigaste besöksplatser. Andra besöksplatser är Replot bro och Replot kyrkby, Sommarö fortområde i Södra Vallgrund samt Valsöarna, Norrskär och Vasa inre skärgård. I världsarvets södra del finns Molpe, Molpehällorna, Bergö och Rönnskär. I Vörå-Maxmo finns Mickelsöarna. På många av dessa besöksplatser finns naturstigar, vandringsleder, informationstavlor, tillgång till basservice, övernattningsmöjligheter samt andra turismtjänster.

Generellt sköter Österbottens Turism rf om marknadsföringen av turismtjänsterna som erbjuds i Kvarkens skärgård. Turismtjänsterna är i huvudsak opaketerade och det finns egentligen ingen organisation som säljer dessa tjänster.

(<http://julkaisut.metsa.fi> 2009)

Totalt finns det cirka 35 företag som erbjuder inkvarteringstjänster och cirka 20 företag som erbjuder restaurang och måltidsservice. Företag med programtjänster erbjuder allt från fiske, paddling, ridning, vandring, cykling, segling, hundsafari, båtutflykter och kryssningar. (Besöksguide – Kvarkens skärgård, 2009)

7. BEGREPPFÖRKLARING FÖR DEN EMPIRISKA UNDERSÖKNINGEN

I den empiriska undersökningen har bl.a. följande begrepp använts; bolagsform, huvudsyssla och bisyssla, antal anställda, grundat år, tillväxthinder, omsättning, resultat, investeringar och antal kunder.

Med bolagsform menas de sätt som bolaget drivs. Bolagsformerna, också kallat för företagsformer skiljer sig från varandra på en rad olika sätt. Faktorer som kan inverka på val av företagsform kan bl.a. vara antal delägare, fördelning av ansvar och beskattning. De vanligaste företagsformerna är enskild näringsidkare, kommanditbolag, öppet bolag, andelslag, aktiebolag. (<http://www.uranus.fi> 2010)

I undersökning har man frågat om företagets bolagsform för att få en snabb kartläggning över hurdana företag som finns på världsarvsområdet. Denna kunskap underlättar tolkningen av resultat som endast uttrycks i sifferform som t.ex. omsättningen. Ett praktiskt exempel är ifall företagets totala omsättning visar sig vara låg, så kan man lättare förstå sammanhanget när man vet att området domineras främst av enskild näringsidkare.

Med huvudsyssla och bisyssla menas det sätt företagsverksamheten sysselsätter personen i fråga. Huvudsyssla och bisyssla kan jämföras med benämningarna heltids och deltidsarbete. När man idkar företagsverksamheten som bisyssla fungerar företaget oftast endast som extrajobb.

Med antal anställda i enkäten menas antal heltidsanställda som företagen sysselsätter. I resultaten har deltidsanställda räknats om till heltidsanställda så att en deltidsanställd är lika med 0,5 heltidsanställd.

Enkätens frågor om huvudsyssla/bisyssla samt antal anställda ger tillsammans svar på utvecklingen av företagets sysselsättningseffekt.

Med grundat år menas det år då företaget startades d.v.s. inledde sin verksamhet. Grundat år frågas för att få svar på antal nyetablerade företag samt för att ge en bild över utvecklingen av antal företag. Grundat år ger också svar på om Kvarkens skärgårds nominering till världsarv har lett till nya företagsetableringar.

Med tillväxthinder menas sådant som står i vägen för att företaget skall kunna utveckla sig. Tillväxthinder finns av olika karaktär och kan t.ex. vara tillgång till lån och kompetensbrist.

Frågan om företagens tillväxthinder ger inte svar på någon utveckling men har ändå en betydande roll i undersökningen. Till exempel om undersökningsresultaten skulle tyda på en negativ ekonomisk utveckling för turistföretagen på världsarvsområdet kan man med hjälp av denna fråga komma åtminstone ganska långt fram till de bakomliggande orsakerna.

Med omsättning menas företagets totala försäljningsintäkter. Resultat är däremot det som återstår efter att kostnader dragits från försäljningsintäkterna.

(<http://www.bokforingstips.se> 2010)

Företagens omsättning, resultat samt turismens andel av omsättningen hör till undersökningens viktigaste frågor och frågas för både år 2005, 2009 och 2015.

Med investeringar menas kapitalplacering d.v.s. inköp av resurser som företaget kan behöva i flera år. (www.wikipedia.org 2010)

Företagens investeringar frågas också för både år 2005, 2009 och 2015. I undersökningen anses investeringsfrågan som viktig eftersom den också ger svar på en eventuell utveckling. Ett företag kan ha gått med förlust men har istället stora investeringar vilket igen kan tyda på en utveckling.

EMPIRISK DEL

I den teoretiska delen av arbetet har jag behandlat fenomen och begrepp som stöder den empiriska undersökningen och bildar en grund för hur den empiriska delen skall se ut. Jag har med hjälp av den teoretiska referensramen försökt underlätta läsaren att förstå den utförda undersökningen samt tolkningen av dess resultat. Grunden för den empiriska undersökningen utgörs av de utförda telefonintervjuerna och webbenkäterna.

Tillvägagångssättet för den empiriska undersökningen blev annorlunda än vad jag först tänkt mig. Tanken var att samla in empiri med hjälp av såväl offentliga databaser samt telefonintervjuer. Företagens bokslutsuppgifter som hör till undersökningens huvudsakliga primärkälla var inte lika lättillgängliga som jag trodde till en första början. Eftersom bokslutsuppgifter hör till offentliga uppgifter, tänkte jag att jag lätt kunde få tag på uppgifterna.

Slutligen kom jag fram till att den ända möjligheten att skaffa fram bokslutsuppgifterna utan att överskrida de ekonomiska resurserna, var att direkt fråga uppgifterna av respondenterna. Jag använde mig därför av datainsamlingsmetoderna telefonintervjuer och webbenkäter.

8. UNDERSÖKNINGSMETOD

8.1 Val av metod

Det finns olika typer av undersökningar och valet av undersökningsmetoden bestäms av forskningsproblemet, syftet, informationsbehoven, resurserna samt tidpunkten när undersökningen kommer att äga rum. En undersökning kan antingen vara av kvantitativ eller av en kvalitativ karaktär. Vid kvantitativa undersökningar deltar ett stort antal respondenter och man är intresserad att samla in data som går att uttrycka och analysera i sifferform. Kvalitativa undersökningar består av färre respondenter och man är främst ute efter av bakomliggande beteenden och attityder.

Jag har till denna empiriska undersökning valt en kvantitativ forskningsmetod. (Lekwall & Wahlbin 2001, 213.)

8.2 Primärdata eller sekundärdata

En undersökning kan antingen bygga sig på primärdata, sekundärdata eller en kombination av dessa. Primärdata är en förstahandskälla, d.v.s. information som man själv samlar in till forskningsarbetet. Primärdata insamlas via fältundersökningar. Sekundärdata är en andrahandskälla som är redan tillgänglig data. Sekundärdata fås via skrivbordsundersökningar. (Lekwall & Wahlbin 2001, 212.)

Empiri till denna undersökning består främst av primärdata som jag samlat in via intervjuer och webbenkäter. Till arbetets teoretiska referensram har jag däremot använt mig främst av sekundärdata och baserar sig därför på fack- och branschlitteratur, internetkällor och broschyrer.

8.3 Undersökningens inriktning

Undersökningen kan klassificeras efter hur de är inriktade. Undersökningen kan vara explorativ, beskrivande, förklarande eller förutsägande (Lekwall & Wahlbin 2001, 196.). Till denna studie har jag valt en beskrivande inriktning med mått av

förklarande samt förutsägande inslag. En beskrivande undersökning är en undersökning som kartlägger fakta eller beskriver ett förhållande. Vid en förklarande undersökning vill man ha fram orsaken till varför det är på ett visst sätt. Vid förutsägande undersökningar försöker man ställa en prognos för den framtida utvecklingen. (Lekwall & Wahlbin 2001, 196-197.)

En beskrivande inriktning lämpar sig bra för mitt forskningsproblem, då undersökningens huvudsakliga syfte är att få en kartläggande bild på den ekonomiska utvecklingen som Kvarkens världsarvsstatus har bidragit till för företagen.

Ett av studiens delsyfte var också att hitta samband mellan besöksnäringen och världsarvsstatusen. Jag vill alltså klarlägga orsakssamband, vilket gör undersökningen också en mått förklarande. Frågan jag var intresserad av var, om företagens och andra verksamheters ekonomiska situation påverkats av en ökad besöksnäring? Jag syftar då till en ökad besöksnäring som världsarvet skulle ha bidragit till.

Studiens andra delsyfte var att göra en trendframskrivning, vilket gör undersökningen till en viss mån förutsägande. I nästan alla frågor har jag frågat efter respondenternas uppskattningar inför framtiden.

8.4 Undersökningens ansats

Undersökningens ansats beskriver vilken typ av undersökning man skall genomföra och typ av forskningsresultat som man är ute efter (Lekwall & Wahlbin 2001, 209.). Det finns tre olika dimensioner an ansatser; fallanalys, tvärsnittsanlys och tidsserieanalys. Undersökningsansatsen som jag valt till den empiriska delen av lärdomsprovet är en tidsserieansats med en kvantitativ karaktär. Jag valde en tidsserieansats eftersom intresset var att studera utvecklingen av den ekonomiska situationen över tiden. Jag tar därför i intervjuerna åren 2005, 2009 och 2015 i beaktande. Undersökningen kan även lätt uppfattas som fallstudie eftersom jag i undersökningen endast är intresserad av de företag eller ekonomiska föreningar som antingen har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på Kvarkens världsarvsområde. Jag är också främst

intresserad av data, som går att analysera i sifferform. Dessa ledde till valet av en kvantitativ metod.

8.5 Val av datainsamlingsmetod

Den empiriska undersökningen baserar sig främst på primärdata d.v.s. data som skribenten själv samlat in. Jag har samlat in primärdata på två olika sätt. Den huvudsakliga insamlingen av primärdata samlade jag in via kvantitativa telefonintervjuer. Jag använde en enkät som stöd för telefonintervjuerna. Jag meddelade respondenterna en vecka före den verkliga intervjun. Respondenterna blev då ombudda att söka fram sina bokslutsuppgifter för år 2005 och 2009. Den egentliga intervjun ägde rum när det bäst passade respondenten.

Insamlingen av primärdata skedde också genom att jag skickade ut frågeformuläret per e-post åt respondenterna. Denna insamling av data valde jag för att ytterligare höja undersökningens svarsfrekvens.

8.6 Utformning av enkäten

Planeringen av frågeställningen till frågeformuläret gjorde jag tillsammans med uppdragsgivaren Kenth Nedergård på Österbottens Turism r.f. Jag arbetade fram ett förslag på en enkät som jag sedan visade upp för uppdragsgivaren.

Uppdragsgivaren kom med några förbättringsförslag varefter jag rättade till enkäten. Jag översatte också enkäten till det finska språket för att underlätta intervjuer med finskspråkiga respondenter.

Enkäten finns som bilaga i slutet av arbetet och består av totalt 15 frågor. I enkäten används både kvantitativa och kvalitativa variabler. Frågeformuläret inleds med en presentation av undersökningens syfte, skribenten och uppdragsgivaren. I den korta presentationen nämner jag också vad respondenten bidrar till med sitt medverkande.

Efter presentationen är enkäten egentligen indelad i två delar. I enkätens första rader samlas bakgrundsinformation om företaget/föreningen. Här skrivs bl.a. företagets namn, företagsform och grundat år. Jag använder sedan dessa bakgrundsfakta i analysdelen för att bl.a. lättare kunna tolka och förstå olika

tabeller och figurer. Efter insamlingen av bakgrundsinformation inleds enkäten med frågorna; när inleddes turismverksamheten, fortsätter verksamheten än idag och kommer man i framtiden driva verksamheten. Det kan t.ex. handla om ett företag som grundades år 1980, men har börjat sin stuguthyrning först år 2005. Kvarkens skärgård blev ett världsarv år 2006 och därför vill jag undersöka eventuella samband världsarvet och när t.ex. ett företag börjat med sin turismverksamhet. Jag anser att frågorna 1-3 är ett bra sätt att påbörja intervjun. Det ger en bra inblick på hurudan inställning respondenten har till verksamheten och vad denne har för framtidsplaner.

I nästa fråga studeras respondenternas upplevda tillväxthinder. Här ges färdiga svarsalternativ och respondenten kan själv tillägga övriga upplevda tillväxthinder. Denna fråga underlättar att förstå andra fenomen, varför t.ex. omsättningen minskat eller varför man valt att lägga ned sin verksamhet.

Frågorna 5a, 5b och 5c handlar om verksamhetens huvudsakliga bransch åren 2005, 2009 och 2015. Här kan respondenterna välja mellan restaurang, inkvartering, programtjänster/aktiviteter samt övrigt. Vid övrigt bör man också nämna vad den huvudsakliga verksamhetsbranschen i så fall är. Frågorna 6-10 anses vara undersökningens viktigaste frågor eftersom de handlar om företagets ekonomiska situation. I frågorna 6-10 eftersträvas svar i sifferform och helst så exakta som möjligt. I fråga 6 frågas om antal anställda. Frågorna 7-9 handlar i sin tur om omsättning, turismens andel av omsättningen samt bokslutets resultat. Eftersom jag med undersökningsresultaten vill kartlägga en utveckling är jag intresserad av både år 2005, 2009 och 2015.

I fråga 10 frågar jag om utförda investeringar under olika perioder. Perioderna är följande; period 2000-2004, period 2005-2009 och period 2010-2015. Denna fråga underlättar bl.a. analyseringen av tidigare fråga om bokslutens resultat. Ett företag som har gått på förlust kan t.ex. ha investerat större summor under den senaste perioden.

I fråga 11 vill jag veta om verksamheten fungerar som huvudsyssla eller bisyssla. I fråga 12 är jag intresserad av respondenternas uppfattningar om vad ändringar i omsättningen kan bero på. I frågan har jag gett tre olika alternativ varav

respondenten kan välja ett eller flera.

De tre sista frågorna, 13-15 handlar om kunderna. I fråga 13 frågar jag om antal kunder år 2005, 2009 och 2015. I de två sista frågorna är jag intresserad av andelen inhemska och utländska kunder i % år 2005, 2009 och 2015. Enkätens tre sista frågorna anser jag vara av stor betydelse för att hitta samband mellan Kvarkens världsarvsstatus, företagets ekonomiska läge och ökad antal besökare.

8.7 Respondenterna

Målpopulationen är de respondenter som man är intresserade av att undersöka. Till denna undersökningens målpopulation hör alla företag, föreningar och offentlig verksamhet som har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på Kvarkens världsarvsområde. Uppdragsgivaren Kenth Nedergård samlade ihop kontaktuppgifter på de som han ansåg vara lämplig att medverka i undersökningen. Till slut utformades en lista på 64 företag, föreningar och offentliga verksamheter.

8.8 Svarsfrekvens och bortfallsanalys

Jag inledde telefonintervjuerna första veckan i april år 2010. Intervjuerna ägde således rum under april månadens tre första veckor. För att få en så hög svarsfrekvens som möjligt har jag huvudsakligen använt mig av två datainsamlingsmetoder; telefonintervjuer och webbenkäter. Webbenkäterna har gjort undersökningen mer flexibel, speciellt när det handlat om respondenter som nästan varit omöjligt att nå per telefon. Webbenkäterna har främst använts som andrahandsalternativ och respondenterna har således haft den möjligheten att få fylla i enkäten efter sitt eget tidsschema. Det negativa är att bortfallen varit mycket större vid webbenkäterna än vid telefonintervjuerna. Många av de respondenter som endast fick enkäten skickade per mejl har inte medverkat i undersökningen.

För att ytterligare stärka svarsfrekvensen har jag också skickat påminnelser om undersökningen via mejl. Jag har även tillämpat personliga intervjuer med en respondent.

Sammanlagt gav undersökningen 37 svar, vilket motsvarar en svarsprocent på 58 %. Alla enkäter är dock inte fullständigt ifyllda utan interna bortfall förekommer. I undersökningen hörde bokslutsuppgifterna som omsättning och resultat till den huvudsakliga primärkällan. Av de 37 som deltog i undersökningen gav 11 sina fullständiga bokslutsuppgifter, 20 gav endast avrundningar och uppskattningar och 6 respondenter svarade inte på frågor som berörde omsättning och resultat. Trots interna bortfall i enkäten har jag inte förkastat några enkäter och jag har tagit alla respondenters svar i beaktande.

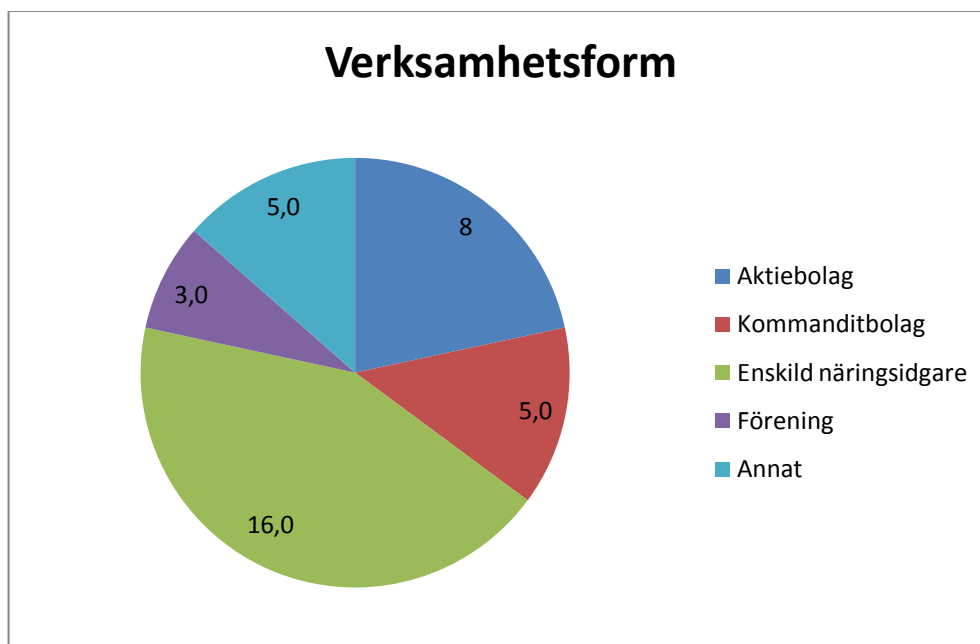
9. RESULTATREDOVISNING OCH ANALYS

Resultaten baserar sig främst på respondenternas uppskattningar, vilket har lett till mitt val att använda mig av både frekvens och procentantal i tabellerna och figurerna. Eftersom antal respondenter är mindre än 100 till antalet, har jag ändå mest använt mig av frekvens, d.v.s. antal företag, föreningar och övriga verksamheter. I tabellerna står ”antal totalt” för antal företag, föreningar och offentliga verksamheter som svarat på respektive fråga medan ”saknas” står för de respondenter som av någon anledning inte svarat på frågan. Jag analyserar inte varje fråga skilt utan enkäten delas in i lämpliga sektioner och rubriker. Detta ger ett bättre sammanhang och klarare bild av helheten. Frågorna i enkäten är mycket beroende av varandra och det därför tycker jag att det är nästan intill omöjligt att analysera var fråga för sig.

I texten redovisar jag också resultat som inte framgår i tabeller och figurer. Det handlar främst om resultat som skall hjälpa förklara samband mellan olika variabler och ge en närmare och trovärdigare förklaring på ett annat resultat. Undersökningens syfte var bl.a. att kartlägga en utveckling eller en eventuell trend. Jag är därför i flera av enkätens frågor intresserad av respondenternas ställningstagande för både år 2005, 2009 och 2015. Det man bör lägga märke till när man tolkar tabellerna och figurerna är att uppgifter för år 2015 baserar sig på respondenternas uppskattningar och förhoppningar.

9.1 Bakgrundsfaktorer

I undersökningen deltog totalt 37 respondenter. Bland respondenterna fanns företag, föreningar och övriga verksamheter. I figur 6 kan man avläsa respondenterna fördelning efter verksamhetsform. Figuren visar att enskild näringsidkare var det vanligaste verksamhetsformen.

Figur 6 - Respondenternas fördelning efter verksamhetsform

I figur 7 åskådliggörs däremot de branscher som respondenterna representerar år 2005, 2009 samt år 2015. Respondenterna hade möjlighet att i enkäten dela in sig i inkvartering, restaurang, aktiviteter/programtjänster och övrigt.

I figur 7 ser vi att år 2005 hörde största delen av de medverkade respondenterna till kategorin övrigt. Respondenterna representerar således en mångfald olika verksamhetsområden. Restaurang var den näst vanligaste kategorin vart cirka en fjärdedel av respondenter hörde. Programtjänster och aktiviteter representeras däremot endast av tre respondenter.

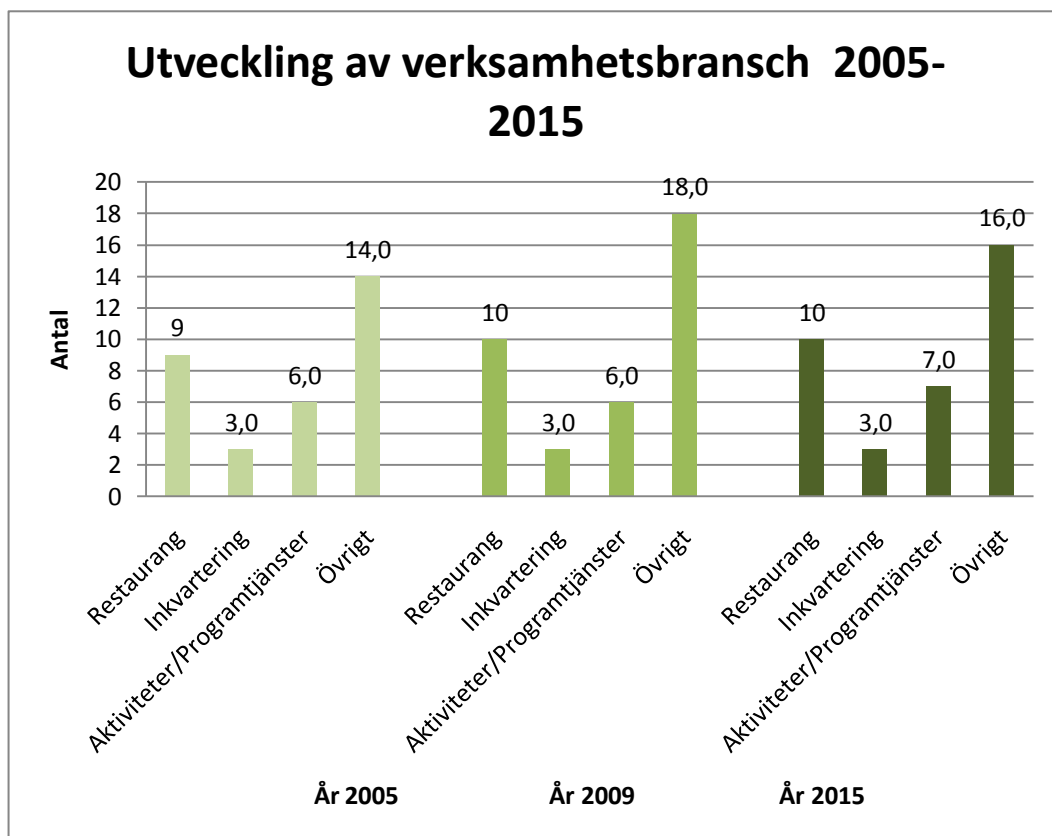
De som ansåg höra sig till kategorin övrigt sysslade huvudsakligen med bl.a. utbildningstjänster, försäljning av olika varor och livsmedel samt stuguthyrning. Stuguthyrningen anses inte höra till inkvarteringsrörelse när endast en stuga hyrs

ut som även används för eget bruk.

I frågan om den huvudsakliga verksamhetsbranschen för år 2005 har endast 32 av respondenter haft möjlighet att svara. Den allmännaste orsaken var att verksamheten grundades först efter år 2005.

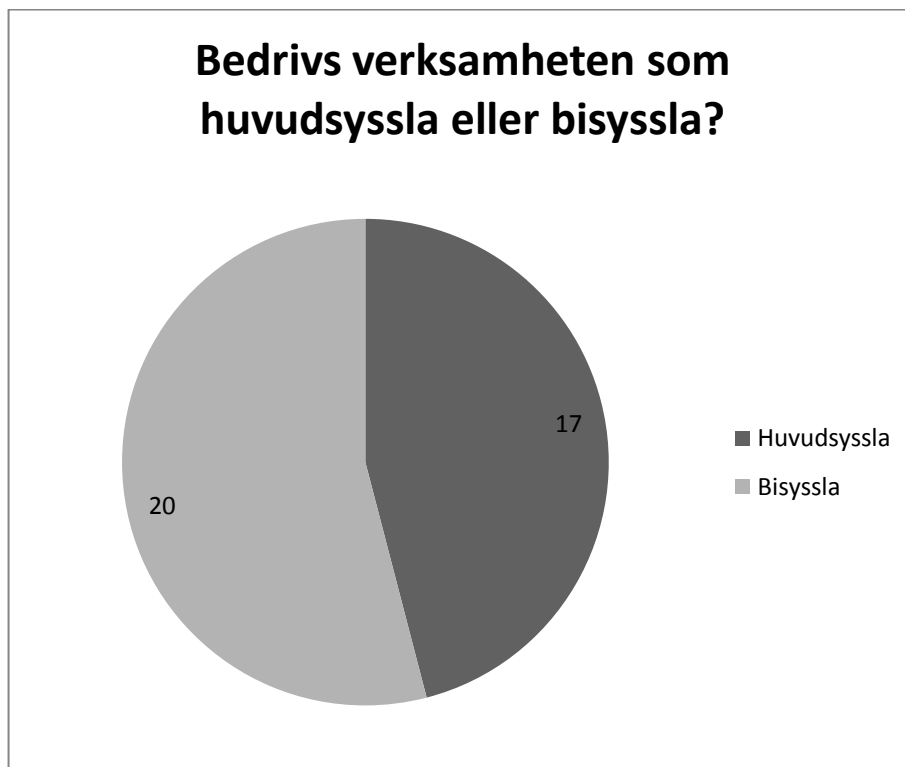
I figur 7 kan vi också se, att år 2009 har stapeln för kategorin övrigt växt. Vid en närmare analys kan man konstatera att den största skillnaden från år 2005 var att år 2009 hade fyra respondenter guidentjänster som sin huvudsakliga bransch mot motsvarande inga år 2005.

Respondenterna kunde också uppskatta sin huvudsakliga verksamhetsbransch för år 2015. Indelningen ser dock ungefär likadan ut som år 2009. År 2015 har ytterligare en respondent guidentjänster som sin huvudsakliga verksamhetsbransch.

Figur 7 – Huvudsakliga verksamhetsbransch år 2005, 2009 och 2015

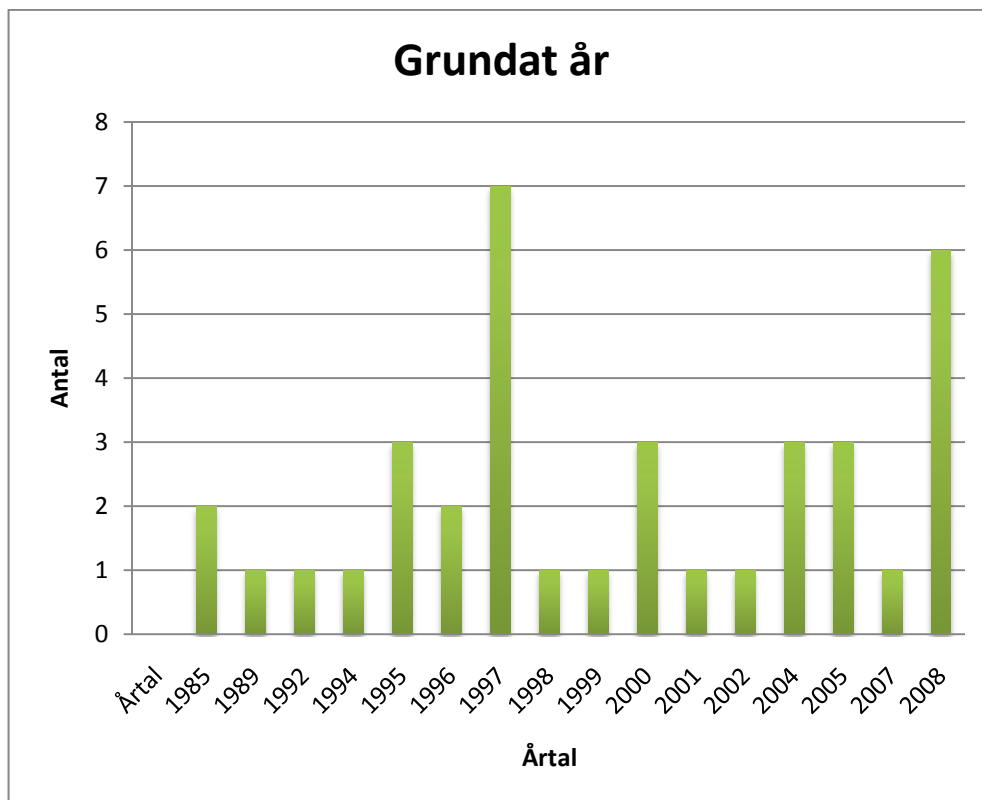
I figur 8 kan man avläsa fördelningen av respondenterna i huvudsyssla och bisyssla. Nästan hälften av verksamheterna fungerar som huvudsyssla och hälften som bisyssla.

Figur 8 – Fördelning i huvudsyssla och bisyssla

9.2 Entreprenörskap

Figur 9 visar verksamheternas grundade år. Ur figuren kan man också avläsa antal nystartade företag. Undersökningens syfte var bl.a. att få en beskrivning av den eventuella utvecklingen som skett i samband med att Kvarkens skärgård blev beviljad världsarvsstatus år 2006. Man är därför speciellt intresserad av de företag som grundades under ungefär samma tidpunkt som beviljandet. Figur 9 visar att 13 av 37 d.v.s. 35 % grundade sin verksamhet år 2004 eller senare. År 1997 var dock det populäraste året att starta företag. Vid en närmare titt på respondenternas ifyllda enkäter kan man se att de flesta verksamheterna som grundades år 2004 eller senare har guidetjänster, stuguthyrning eller restaurangverksamhet som sitt huvudsakliga verksamhetsområde. Undersökningen visade också att år 2015 har åtminstone två av de 37 respondenterna lagt ner sin verksamhet.

Figur 9 – Grundat år

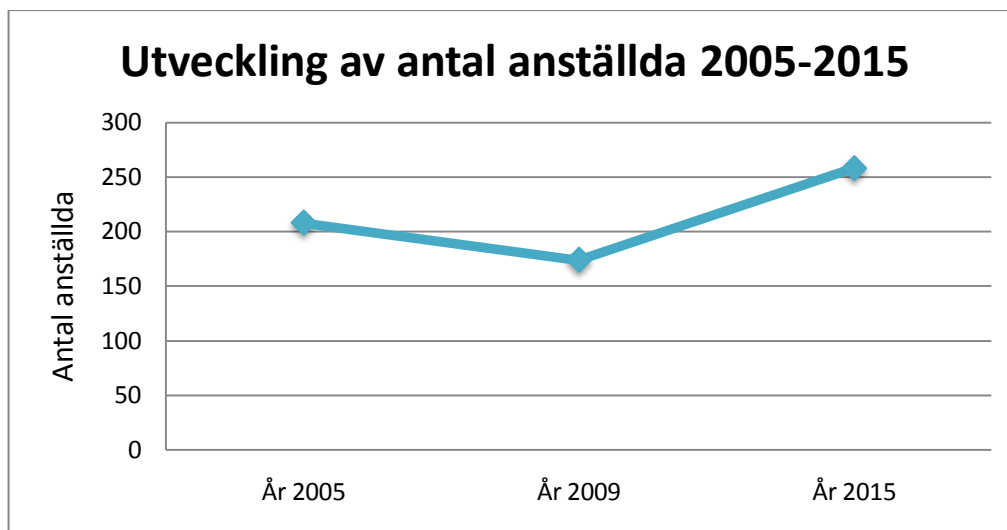
9.3 Utveckling av sysselsättningen under period 2005-2015

I figur 10 framkommer utveckling av antal anställda från år 2005 till 2015. År 2005 hade man cirka 210 anställda medan år 2009 hade man ett antal på cirka 175 anställda. Resultatet var betydligt sämre år 2009 än år 2005 trots nybildade företag. Enligt denna figur skulle världsarvsstatusen och den ökade besöksnäringen inte ha någon större sysselsättningseffekt.

Resultatet är dock mycket missvisande. Totalt hade 20 verksamheter inga anställda alls under åren 2005 och 2009. Hälften av dessa företag har en omsättning på 10 000 euro eller mindre. Företagen är så pass små att de klarar sig på egen arbetskraft och man har därför inte räknat med att verksamheten sysselsätter sig själv, alla aktieägare och eventuellt också familjen.

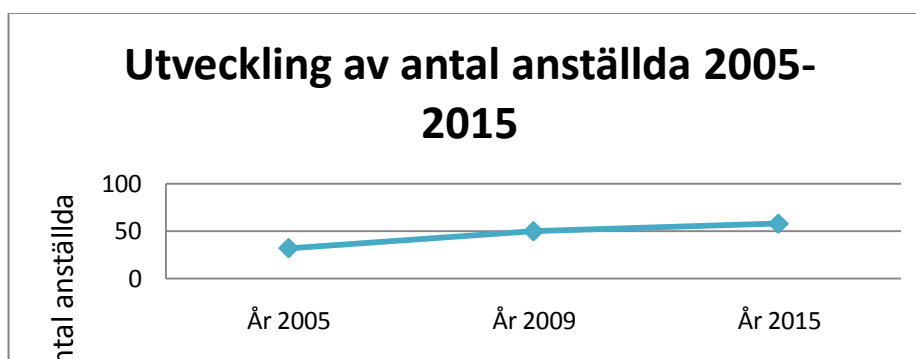
I figur 10 kan vi också se att företagen uppskattas sysselsätta betydligt fler år 2015 än år 2009.

Figuren visar en ökning på till och med 80 heltidsanställda under endast 10 år.

Figur 10 - Utveckling av antal anställda från år 2005 till 2015

Figur 11 är en likadan figur som den tidigare figuren 10 förutom att ett företag räknats bort i resultaträkningen. Det borträknade företaget hade en betydligt större omsättning än andra företag och många anställda. Av företagets omsättning utgör också endast 1-3 % av turisminkomster och anses därför orsaka det missvisande sysselsättningsresultatet i figur 10. I figur 11 ser vi en helt annorlunda linje. Linjen representerar en positiv utveckling av sysselsättningen. År 2005 hade man cirka 30 anställda medan år 2009 hade man t.o.m. 50 anställda. För perioden 2009-2015 uppskattade man en ökning på ungefär 10 anställda. Linjen i figur 11 anser jag ger en mer sanningsenlig bild över utveckling av antal anställda.

Figur 11 - Utveckling av antal anställda från år 2005 till 2015

9.4 Utveckling av omsättningen under period 2005-2015

I tabell 1 redovisas verksamheternas sammanlagda omsättning och turismens andel av omsättningen i procent och i euro. Värdena visas för både år 2005, 2009 och 2015. Talen har avrundats eftersom uppgifterna baserar sig på både exakta bokslutsuppgifter samt vissa respondenters uppskattningar och avrundningar av uppgifterna.

Från tabellen kan man se att år 2005 omsatte verksamheterna totalt 9200000 euro. Turismens andel av omsättningen var 7,8 % vilket motsvarar cirka 710 000 euro. Frågan om omsättningen år 2005 svarades endast av 24 respondenter. Av bortfallen inledde åtta av 13 respondenter sin verksamhet först efter år 2005.

År 2009 hade omsättningen inte förändrats mycket från år 2005. Många respondenter påpekade att man drabbats hårt av den djupa lågkonjunkturen och att år 2009 var ekonomiskt ett tufft år. Den djupa finanskrisen som började i slutet av 2008 anses därför som en bidragande faktor till varför omsättningen låg på ungefär samma nivå år 2009 som år 2005. Många respondenter påpekade också att 2008 i samband med bostadsmässan i Vasa var det bästa året för verksamhetens ekonomi. En närmare analys visar också att utan de verksamheterna som grundades år 2005 eller senare så skulle utvecklingen av omsättningen ha varit negativ från år 2005 till år 2009.

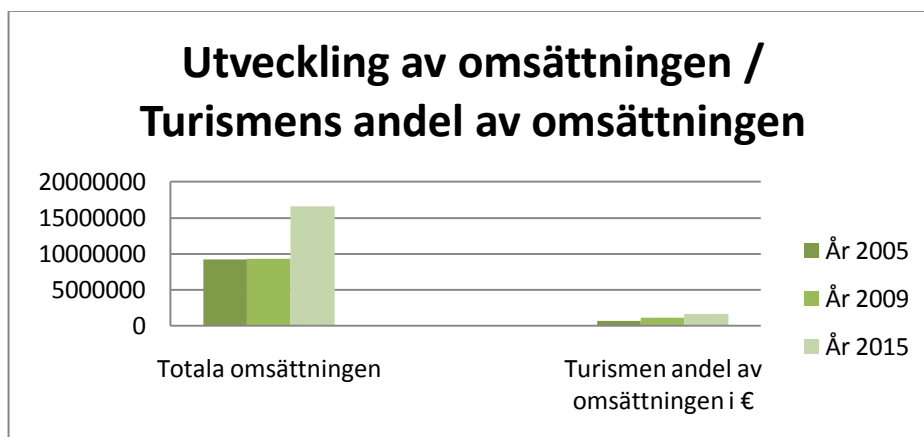
Turismens andel av omsättningen hade dock ökat från 7,8 till 12,4 procent under perioden 2005-2009. Trots att omsättningen är nästan oförändrad har turisminkomsterna ökat med cirka 450 000 euro, vilket tyder på en positiv utveckling av turismnäringen.

Tabell 2 – Utveckling av totala omsättningen och turisminkomsten

	År 2005	År 2009	År 2015
Total omsättning €	9200000	9330000	16600000
Turismens andel av omsättningen %	7,8	12,4	10,3

Total turisminkomst €	710000	1160000	1710000
Antal svarade	24	31	29
Antal saknade	13	6	8

I figur 12 kan man mer konkret och åskådligt avläsa utvecklingen av den totala omsättningen samt turismens andel av omsättningen i euro. Det som kanske väcker mest intresse i figuren, är stapeln som anger den totala omsättningen år 2015. Respondenterna fick möjlighet att uppskatta verksamhetens omsättning för år 2015 och uppskattade därmed den totala omsättningen till nästan det dubbla.

Figur 12 – Totala omsättningen och turismens andel av omsättningen i €

9.5 Utveckling av verksamheternas resultat under period 2005-2015

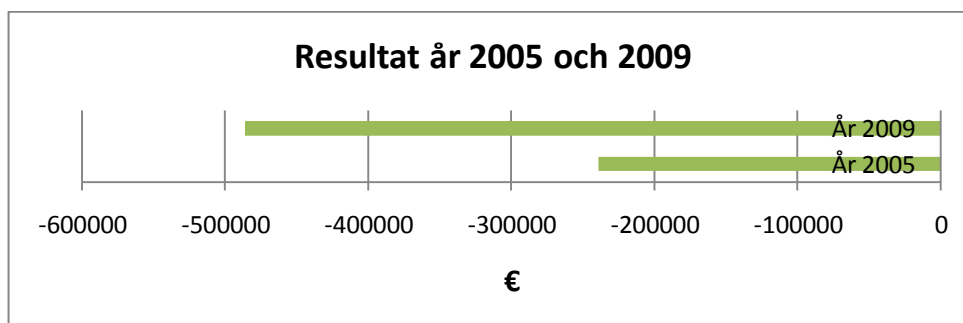
Hur har då resultaten ändrats från år 2005 till år 2009 och vad tror man om framtiden? Resultatmässigt drevs 35 % av verksamheten med vinst år 2005. År 2009 drevs 49 % av verksamheten med vinst. För år 2015 uppskattade 68 % av respondenterna att verksamheten kommer att gå på vinst. I tabell 3 redovisas verksamheternas utveckling av resultaten under perioden 2005-2015. Talen har avrundats. År 2005 hade verksamheterna gemensamt en förlust på -240000 euro medan år 2009 var förlusten -380000 euro. Detta resulterar i en negativ utveckling av resultaten. Man bör dock lägga märke till att frågan om resultatet år 2005

svarades endast av 17 respondenter. I frågan om resultatet år 2009 svarades av 26 respondenter. Av dessa 26 verksamheter grundades nio först år 2005 eller efter. De första åren för nystartade företag anses vara de mest kritiska åren. Trots förlusten år 2009 uppskattade man för framtiden, d.v.s. år 2015 tillsammans en vinst på cirka 470000 euro. Man bör också här poängtera att en förlust inte behöver tyda på att det skulle gå ekonomiskt dåligt för ett företag. Ett negativt resultat kan t.ex. bero på stora investeringar. Det kan också handla om företag eller föreningar som inte har som avsikt att gå på vinst.

Tabell 3. Utveckling av verksamheternas resultat under period 2005-2015

	År 2005	År 2009	År 2015
Sammanlagda resultat	-240000	-380000	+470000
Totala antal	17	26	22
Saknas	20	11	15

I figur 13 redovisas resultaten för endast de respondenter som svarat både på frågan om resultatet år 2005 och år 2009. De verksamheter som grundades efter år 2005 finns t.ex. inte med i denna resultatredovisning. Enligt denna figur var den totala förlusten -240000 euro år 2005 och -420000 år 2009.

Figur 13 – Resultateffekt år 2005 och 2009

9.6 Investeringar

Resultatet utgörs av skillnaden mellan intäkterna och kostnaderna. Till kostnader hör också avskrivningar på investeringar. Investeringarna har därför en stor inverkan på resultatet.

I undersökningen frågade jag respondenterna om de gjort större investeringar under period 2000-2004 och period 2005-2009 samt vilken summa det i sådana fall rörde sig om. Jag frågade också om planerade investeringar inför framtiden, period 2010-2015.

Av respondenterna uppgav cirka 50 % att man investerat under perioden 2000-2004 medan 73 % hade investerat under perioden 2005-2009. Av respondenterna planerar 60 % att eventuellt investera under perioden 2010-2015.

Respondenterna upplevde det svårt att uppskatta storleken på sina investeringar. En del investeringar gjordes tillsammans med andra företag och för en del investeringar hade man också fått beviljat stöd. Att planera klara investeringar till framtiden var också mycket ovanligt. Många respondenter menar att man inte vet vad framtiden för med sig.

9.7 Verksamheternas framtidsplaner

I tidigare figur 13 och tabell 3 kan man dra de slutsatser att många respondenter hade positiva förhoppningar om framtiden.

Respondenternas framtidsplaner och uppskattningar inför framtiden kan i vissa fall tyda på en eventuell trend, vilket också hörde till ett av mina delsyften.

I figur 9 redovisas respondenternas svar på frågan om man kommer att driva verksamheten i framtiden. Av respondenterna uppgav 30 av 37 att man kommer driva verksamheten i framtiden, fem av respondenterna var osäkra och två av respondenterna kommer att lägga ned sin verksamhet.

Åldern, ork och motivation var de vanligaste faktorerna varför man var osäker om verksamhetens framtid.

Av respondenterna tror dock 22 stycken på en ökad omsättning från år 2009 till år 2015.

Figur 14 – Kommer ni att driva verksamheten i framtiden?

9.8 Syn på tillväxthinder

I början av enkäten frågade jag respondenterna ifall de upplever tillväxthinder av något slag. Frågan bestod av färdiga svarsalternativ, varav respondenterna kunde välja ett eller flera. Totalt upplevde 27 av 37 respondenter något slag av tillväxthinder.

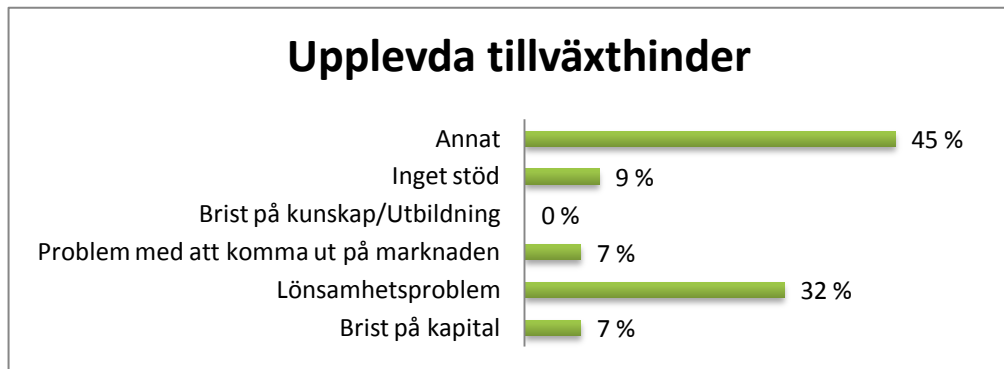
I figur 15 förekommer en procentuell fördelning över respondenternas vanligaste upplevda tillväxthinder. Figuren visar att av de färdiga svarsalternativen var lönsamhetsproblem det största tillväxthindret.

Respondenterna kunde också själv tillägga övriga tillväxthinder som inte fanns färdigt listade i enkäten.

Följande problem eller tillväxthinder har blivit nämnda av flera respondenter:

- Motivationsbrist
- Åldern
- Verksamheten fungerar endast som bisyssla

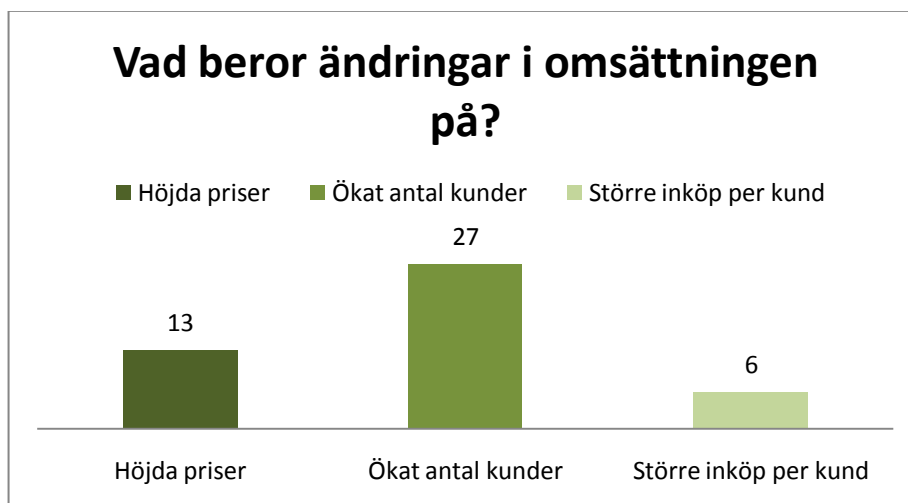
- Kort säsong
- Oförutsägbart väder
- Olönsamhet

Figur 15 – Upplevda tillväxthinder

9.9 Syn på ändringar i omsättningen

Uppdragsgivaren var intresserad av respondenternas synvinkel på vad ändringar i omsättningen kan bero på. För att kunna svara på frågan krävs det förstås att förändringar i omsättningen har skett. Frågan bestod av tre färdiga svarsalternativ varav respondenterna kunde välja ett eller flera. I figur 16 kan man se att ökat antal kunder var det vanligaste orsaken till ändringar i omsättningen.

Figur 16 – Syn på ändringar i omsättning

9.10 Utveckling av antal kunder och kundprofil under period 2005-2015

Svarsprocenten på frågor kring antal kunder och kundprofil blev relativt låg till följd av att många respondenter inte följt med utvecklingen av sina kunder. En kund kan också definieras på många olika sätt beroende på bransch, vilket också kan ha orsakat ett missvisande resultat. En grupp av varierande storlek kan för vissa företag räknas som kund medan i t.ex. restaurangbranschen räknas varje individ till en kund.

Tabell 4 visar ändå en positiv utveckling av antal kunder. Undersökningens syfte var också att koppla ihop ett samband mellan världsarvet och en ökad turismnäring. I tabell 4 är relationen till turismnäringen dock mycket oklar. I undersökningen deltog nämligen både stora som små verksamheter. En del av verksamheterna får 100 % av sina inkomster från turismnäringen medan för en del består omsättningen endast några procent av turisminkomster. Det är därför svårt att urskilja vilka hör till turister.

Tabell 4 - Utveckling av antal kunder under period 2005-2015

	År 2005	År 2009	År 2015
Antal kunder	52300	113600	146600
Antal totalt	19	26	24
Saknas	18	11	13

Jag ville också med undersökningen få fram utveckling av andelen inhemska och utländska kunder. Resultaten visar att ingen större förändring skett under period 2005-2015. Andelen inhemska kunder låg i medeltal omkring 75 % och därmed andelen utländska kunder omkring 25 %. Detta resultat fick man både år 2005, 2009 och år 2015. Kunduppgifter baserar sig på respondenternas egna uppskattningar. Eftersom denna fördelning av inhemska och utländska kunder är räknat från medeltalet så stämmer denna fördelning inte in på alla. I

undersökningen deltog också företag, vars kundkrets bestod till största delen av utländska kunder.

10. SAMMANFATTNING OCH SLUTLEDNINGAR

Mitt huvudsakliga syfte med undersökningen var, att kartlägga utvecklingen som världsarvsstatusen och besöksnäringen bidragit till för de företag som har sitt verksamhetsområde eller producerar sina tjänster på världsarvsområdet. Andra delsyften var att göra en trendframskrivning samt hitta ett samband mellan den eventuellt ökade besöksnäringen med företagets ekonomiska situation. En ökad besöksnäring, som igen världsarvsstatusen skulle ha bidragit till. Efter att jag redovisat resultaten och försökt tolka dem kan jag bara konstatera att det var väldigt svårt att få ett grepp om forskningsproblemet och -frågorna eftersom det är så många olika faktorer som inverkat på de resultat som jag slutligen fick. Den djupa finanskrisen som drabbat den största delen av världen från mitten av år 2008 har haft en klar inverkan på undersökningsresultaten. Huruvida lågkonjunkturen drabbat alla respondenter, och hur mycket är svårt att säga. Det man vet är att finanskrisen drabbat hela samhället, vissa branscher mer än andra. När t.ex. turisterna blir färre, får också livsmedelsbutiker, restauranger och övriga sektorer i samhället mindre inkomster. Enligt artikeln ”Finanskrisen bromsar Finlands tillväxt” i Hufvudstadsbladet har finanskrisen klart påverkat den ekonomiska tillväxten i Finland. Bruttonationalprodukten föll med hela 7,5 % under år 2009. Arbetslöshetsprocenten var nästan 2 % högre än året innan och totalt anses 160 000 jobb gå förlorad i Finland p.g.a. finanskrisen. De höga räntorna har lett till många konkurser och skatteintäkterna har minskat, vilket lett till att staten blivit tvungen att skuldsätta sig. Botten anses dock vara nådd och man förväntar sig ljusare tider inför framtiden. På många håll i världen ser ekonomin redan bra ut. Man tror ändå att det kommer att dröja länge förrän Finland kommit helt ut ur finanskrisen. (www.finnland.de 2010)

I undersökningen kom det fram att den totala omsättningen knappt har förändrats under perioden 2005-2009. Den överraskande låga omsättningen år 2009 kan därför mycket väl ha berott på finanskrisen. Däremot hade turismens andel av omsättningen ökat från 7,8 % till 12,4 % trots den nästan oförändrade omsättningen. Detta innebär alltså att turisminkomsterna ökat med t.o.m. 450 000

euro, vilket är en ökning på 61 %. Resandet anses därför inte ha minskat jämfört med den totala omsättningen. Om man fritt analyserar så tyder detta på att trots finanskrisen vill man komma bort från vardagen. Lågkonjunkturen har dock påverkat turismbranschen som alla andra branscher men den har även påverkat vårt resebeteende. Vi reser fortfarande men är istället mer prismedvetna och väljer förmånligare och kortare resor. Därför anses också inhemsk resande ha ökat. I undersökningen kom det också fram att t.o.m. 75 % av kunderna bestod av inhemska kunder. Man vet dock inte hur stor del av kunderna var turister. (www.reseguiden.se 2010)

Med detta resultat kan jag därför konstatera att jag åtminstone nått undersökningens delsyfte d.v.s. urskilja en trend. Om man dessutom räknar med respondenternas uppskattningar för år 2015, kan urskiljas en klar positiv trend. Det behöver dock poängteras att de positiva resultaten som jag fått för år 2015 är endast en vision och inget som man kan säga med säkerhet. Det bevisar ändå att respondenterna har en positiv tro på framtiden. Att ha ljusa förhoppningar inför framtiden är nyckeln till framgång.

Det huvudsakliga syftet med undersökningen var att kartlägga verksamheternas ekonomiska utveckling. Detta syfte har jag inte lyckats nå lika bra. Jag har inte haft några problem med att mäta de egenskaper som man varit ute efter. Däremot kräver en kartläggning ofta exakta uppgifter, vilket jag inte fått till 100 %. Endast en tredjedel av resultaten baserade sig på exakta bokslutsuppgifter. Ett annat krav var att kunna redovisa data i sifferform, vilket jag har kunnat. Jag tycker ändå inte att jag helt misslyckat med att nå detta syfte.

Undersökningen hade en svarsfrekvens på 58 procent, vilket motsvarar ett antal på 37 respondenter. Svarsfrekvensen kan anses som hög om man tänker att den totala målpopulationen bestod av endast 64 företag, föreningar och övriga verksamheter. Undersökningen handlade för många respondenter om ett mycket känsligt område d.v.s. ekonomin och svarsfrekvensen är därför mycket förståelig.

Respondenterna representerades också av både stora och små företag och

föreningar. Denna mångfald var jag också ute efter från en början eftersom det ger ett mer trovärdigare resultat.

Studiens andra delsyfte var att hitta samband mellan världsarvsstatusen och en eventuellt ökad besöksnäring som vidare har påverkat företagens ekonomiska situation. Den positiva utvecklingen av turismens andel av omsättningen under perioden 2005-2015 tyder på ett någorlunda samband mellan dessa fenomen. Det framkommer dock inte i undersökningen hur mycket världsarvsstatusen bidragit till den ökade turisminkomsten. Det som går att avläsas från resultatredovisningen är att antal kunder ökat med cirka 50 000 kunder från år 2005 till år 2009.

Dessutom har turismens andel av omsättningen ökat under samma period med ca 450 000 euro. I och med dessa resultat kan jag endast påstå att företagen påverkats ekonomiskt positivt av den ökade turismnäringen. Det framkommer ändå inte hur stor andel av kunderna är turister. Eftersom omsättningen knappt hade ökat under perioden medans turismens andel hade ökat, måste det ändå betyda att en ganska stor del av kunderna består av besökare.

En undersökning av besökarnas resemotiv skulle krävas för att stärka sambandet mellan världsarvet och den ökade besöksnäringen.

11. AVSLUTNING

11.1 Reliabilitet och validitet

Validitet och reliabilitet berättar hur giltiga och trovärdiga forskningsresultaten är. Validitet är ett begrepp som används när man beskriver om den valda undersökningsmetoden mäter det som man avser att mäta. Reliabiliteten fokuseras sig däremot till hur pålitlig informationen är, d.v.s. mätmetodens förmåga att motstå slumpmässiga inflytanden (Lekwall & Wahlbin 2001, 304-306.). Man bör alltid sträva efter en hög reliabilitet och validitet. Undersökningens validitet och reliabilitet påverkas av egenskaper hos mätmetoden, respondenten och intervjuaren (Lekwall & Wahlbin 2001, 308.). Desto högre reliabiliteten och validiteten är, desto högre är också undersökningens kvalitet.

11.1.1 Undersökningens validitet

Angående validiteten är frågan om skribenten eller forskaren valt det rätta mätinstrumentet med tanke på undersökningens syfte (Lekwall & Wahlbin 2001, 305-306.).

Som metod till undersökningen valde jag en fältundersökning som jag utförde med hjälp av kvantitativa telefonintervjuer och webbenkäter. Respondenterna blev ombudda att plocka fram uppgifter från boksluten från år 2005 och 2009, vilket resulterade i att en del av respondenter gav exakta uppgifter och en del gav endast uppskattningar och avrunda uppgifter .

Till en början var det planerat att kombinera en fältundersökning med en skrivbordsundersökning. Företagens bokslutsuppgifter skulle jag således hämta från offentliga databaser. Detta visade sig vara en dålig idé och skulle ha lett till allt för höga kostnader när jag skulle ha blivit tvungen att betala för varje bokslutsperiod. Tillgång till bokslutsuppgifter via offentliga databaser hade dock gett ett mer exakt resultat och detta visste man redan från början. Jag anser därför i och med detta att den slutliga valda mätmetoden inte mätte till 100 procent det som undersökningen var avsett att mäta när man nu istället var tvungen att helt anlita sig på att respondenterna. Jag kan ändå inte påstå att undersökningen hade

en svag validitet. Undersökningens alla syften har kanske inte uppfyllts lika bra. Ett av undersökningens delsyfte var att göra en trendframskridning. Detta syfte tycker jag har nått eftersom uppskattningar inför framtiden inte går att utreda på andra sätt än att direkt fråga av respondenterna. Det huvudsakliga syftet att kartlägga en utveckling har jag kanske inte nått lika bra, vilket bl.a. beror på att över 50 procent av respondenterna inte har gett exakta bokslutsuppgifter utan istället uppskattat och avrundat uppgifterna själv.

Telefonintervjuerna och webbenkäterna gav en svarsfrekvens på 58 procent vilket är relativt bra med tanke på att den totala målpopulationen bestod av endast 64 företag eller föreningar. Mitt val att ha telefonintervjuer och webbenkäter som mätinstrument har inte varit fel. Enkätens frågor har varit relevanta och gett svar på det som jag varit ute efter. Eftersom jag främst varit ute efter data i sifferform har frågorna varit kort formulerade och lätta att förstå av respondenterna. Dock märktes i ett tidigt skede enstaka brister i enkäten. I ett par frågor borde det ha funnits fler svarsalternativ. Det var ändå inte frågan om några stora brister eftersom frågorna var det saknades svarsalternativ endast fungerade som tillägsfrågor. Enkäter har annars också fungerat som en bra datainsamlingsmetod när man kunnat kombinera kvantitativa frågor med kvalitativa. Frågorna med kvalitativ karaktär ökar förståelsen av de kvantitativa frågorna som t.ex. ökningen av omsättningen.

I webbenkäten upptäckte jag också ett par brister trots att det handlade om samma enkät som jag använde mig av vid telefonintervjuerna. Det handlade främst om att det inte gick att skriva in i raderna. Enkäten korrigerades genast. Dessa brister kunde dock ha undvikits om man hade testat enkäten i förhand, vilket inte hade gjorts eftersom frågeställningarna var skraddarsydda för en viss målpopulation.

Jag är ändå nöjd med mina resultat och tacksam över de 37 respondenter som velat delta i undersökningen.

11.1.2 Undersökningens reliabilitet

Angående reliabiliteten syftar man till att den insamlade data skall vara relevant för undersökningen. En undersökning som har en hög reliabilitet är pålitlig och trovärdig. Frågan lyder därför hur väl mätmetoden kan motstå olika tillfälligheter som kan uppstå i intervjusituationen. (Lekwall & Wahlbin 2001, 306.)

I avseendet med reliabiliteten i min undersökning kan den ha påverkats av både skribenten och respondenten vid intervjutillfällena. Att intervjua är tidskrävande och tröttsamt. En del respondenter kan ha upplevt att jag under intervjuerna varit för rakt på sak, vilket kan ha lett till att man varit fientligt inställd och inte velat medverka i undersökningen. Min ton under telefonsamtalen kan också ha haft en påverkande effekt. Man har kanske känt igen en ung och svag röst och förknippat det med att undersökningen inte är av någon större betydelse. Mina språkkunskaper i finskan kan även ha haft en hämmande effekt. Jag tycker dock inte att jag har en svag finska. Att uttrycka mig på finska är kanske inte lika lätt som på mitt modersmål.

Det som även kan ha påverkat resultaten är mitt agerande när respondenterna har haft svårt att svara på olika frågor. En del respondenter har haft svårt att uppskatta bl.a. investeringarnas storlek, antal kunder o.s.v. Jag har då försökt hjälpa respondenterna att tänka i rätt bana. En del respondenter har behövt mer vägledning än andra.

Undersökningens reliabilitet påverkas även av egenskaper hos respondenten. Respondenterna var i olika åldrar, kön och livssituationer vilket kan ha påverkat hur man svarat på frågorna. Hur mycket verksamheten betyder för respondenten kan speciellt ha haft en betydelse för hur man förhållit sig till undersökningen. Över 50 procent hade verksamheten endast som en bisyssla och två av respondenterna planerade att lägga ned sin verksamhet. Man känner sig kanske inte lika ivrig att lägga ner mycket tid på en undersökning som handlar om sin verksamhet som endast fungerar som bisyssla och bidrar bara till en liten del av inkomsterna. Trött på undersökningar kan också vara en källa till mätfel i denna

undersökning. Företagen på världsarvsområdet har redan idag fått delta i relativt många undersökningar sedan Kvarkens skärgård blev utnämnd till världsarv. Enligt vissa respondenters kommentarer har man helt enkelt fått nog av undersökningar.

De respondenter som inte gett exakta bokslutsuppgifter för år 2005 och 2009 har antingen uppskattat eller avrundat sina bokslutsuppgifter för respektive åren. Respondenternas uppskattningsförmåga kan i min undersökning därför ha påverkat resultaten negativt.

Jag upplever att undersökningens reliabilitet ändå är relativt bra. Jag har personligen försökt få så liknande intervjuer som möjligt. Intervjuerna har ägt rum när det bäst passat respondenten och på det sättet har alla haft likadana förutsättningar. Det som jag tror kanske mest har påverkat reliabiliteten är respondenternas engagemang och motivation. Alla har inte varit lika engagerade att delta i undersökningen, vilket också lett till att vissa svar varit mindre genomtänkta än andra.

11.2 Förslag till vidare forskning

Mitt förslag till vidare forskning är en liknande undersökning eller uppföljning av företagens bokslutsuppgifter som denna. För en bättre och tydligare analys anser jag att tidsperioden borde vara bredare, enkäten mer omfattande och bokslutsuppgifterna tillgängliga för forskaren via databaser. En tidsperiod på 15 år kunde t.ex. vara ganska passande. Uppföljningen bör vara väl planerad, speciellt när det gäller begränsningen av tid och resurser. Undersökningen kunde t.ex. utföras om fem år var man jämför uppgifter från år 2005, 2010, 2015 samt en prognos för år 2020. Det är då speciellt viktigt att man har tillräckligt med ekonomiska resurser för att skaffa fram företagens bokslutsuppgifter. För en mer omfattande undersökning kunde man förutom att ta fram omsättningen och resultatet även göra en lättare analys av boksluten. Man kunde med hjälp av olika nyckeltal analysera t.ex. företagets lönsamhet.

11.3 Slutord

Detta examensarbete skrevs under vårterminen 2010. Jag känner att jag är nöjd med det jag har åstadkommit och tycker att jag har fått den hjälp jag har behövt för att kunna utföra arbetet. Processen från val av ämne till det färdigt skrivade examensarbetet var dock en lång process.

Jag anser utformningen av den teoretiska referensramen som kanske arbetets mest krävande del. Det var svårt att få ett grepp om teorin när undersökningsämnet bestod av så många olika temaområden. Materialinsamlingen var heller ingen lätt process. Lämplig litteratur hittades främst på engelska, vilket också resulterade i en riklig användning av internetkällor.

Slutligen har examenarbetet också gett mig viktiga kunskaper. Att skriva detta examensarbete har ökat min förståelse för varför det är viktigt med undersökningar inom turismbranschen.

Jag vill också till sist framföra ett tack till de kontaktpersoner som ställt upp med både tid och rådgivning.

KÄLLFÖRTECKNING

1. Tryckta arbeten

Aronsson Leif & Tengling Monica, 2003. Turism – världens största näring. 3 upplagan. Malmö. Liber AB.

Blom Thomas m.fl. 2001. Turism & Resor faktabok. Upplaga 1. Malmö. Liber Ekonomi Ab.

Bohlin Magnus & Elbe Jörgen, 2007. Utveckla turistdestinationer – Ett svenskt perspektiv. 1 upplagan. Stockholm. Uppsala Publishing House.

Godfrey Kerry & Clarke Jackie, 2000. The Tourism development Handbook. London. Cassell.

Hemmi Jorma, 2005. Matkailu, Ympäristö, Luonto osa II. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino.

Laakkonen Sami, 2002. Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset. Helsingfors. Edita Publishing Oy.

Leask Anna & Fyal Alan, 2006. Managing World Heritage Sites – World heritage site designation. UK. Elsevier.

Lekwall Per & Wahlbin Per, 2001. Information för marknadsföringsbeslut. 4 upplagan. Göteborg. IHM Publishing

Nilsson Mats m.fl. 2002. Natur Kultur & Miljö Turism. 2 upplagan. Malmö. Liber AB

Page J. Stephen, 2009. Tourism management – managing for change. 3 upplagan. USA. Elsevier.

Page, Stephen & Ateljevic, Jovo 2009. Tourism and Entrepreneurship. UK. Elsevier.

Rätz Tamara & Puczkó László, 2002. The impacts of tourism: An Introduction. Hämeenlinna. OffsetKolmio Oy.

Salomonson Ann & Molander Lise-Lott m.fl. 2001. Archibal – Plan för turism och rekreation i Kvarken. Vasa. Ykköset-Offset.

Vuoristo Kai-Veikko & Vesterinen Nina, 2009. Lumen ja suven maa – Suomen matkailumaantiede. 3 upplagan. Helsingfors. WSOYpro Oy.

Vuoristo Kai-Veikko, 2002. Matkailun Muodot. Helsingfors. WSOYpro Oy.

Arbeten utan egentlig författare

Redaktionskommitté ETOUR, 2001. På resande fot. Stockholm. Sellin & Partner Bok och Idé AB

2. Övriga skriftliga källor

Besöksguide-Kvarkens skärgård, 2009. Vasa. Österbottens Turism rf. Uppdaterad i april 2009. (Broschyr)

3. Elektroniska publikationer

Atlas of population and environment, 2000. Migration and tourism [online]. Tillgänglig i form av www-dokument: URL:<http://atlas.aas.org/pdf/87-90.pdf>>.

Barcelona Field Studies Centre. Tourism Multiplier effect [online]. Uppdaterad 03.11.2009. Tillgänglig i form av www-dokument: URL:<http://geographyfieldwork.com/TouristMultiplier.htm>>. Hämtat 09.03.2010

Bokförelsestips, 2010. Bokförelse [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL: <http://www.bokförelsestips.se/artikel/bokförelse/arets-resultat.aspx>>. Hämtad 31.8.2010

Centralen för turismfrämjande, CTF, 2008. Finpro och Centralen för turistfrämjande CTF delar i framtiden på ansvaret för turistfrämjandet till Finland

[online]. Visit Finland. Uppdaterad 24.06.2008 [hänvisning till 22.01.2008].
Tillgänglig i form av www-
dokument:URL:http://www.mek.fi/w5/mekswe/index.nsf/%28Pages%29/Finpro_och_CTF_inleder_intensivt_samarbete?opendocument&np=A>.
(Pressmeddelande) Hämtat 22.03.2010.

Egeland Maria, Publicerad 05.01.2009. Resetrender 2009 [online]. Tillgänglig i
form av www-dokument:URL:<http://www.reseguiden.se/artiklar/resetrender-2009-438>>. Hämtat 14.05.2010

Forststyrelsen. Kvarkens skärgård – Förvaltnings- och utvecklingsplan [online].
Tillgänglig i form av www-
dokument:URL:<http://www.kvarken.fi/WebRoot/548189/Defaultpage.aspx?id=548659>>. Hämtat 10.04.2010.

Forststyrelsen. Kvarkens skärgård – Geologi [online]. Metsähallitus. Tillgänglig i
form av www-dokument:<URL:http://www.kvarken.fi/Pa_svenska/Geologi>.
Hämtat 03.04.2010

Forststyrelsen, 2009. Naturskydd - Användning av skyddsområdena för rekreation
utan att äventyra naturvärdena [online]. Metsähallitus. Uppdaterad 22.01.2010.
Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:
<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/sv/Naturskydd/Skotselochbrukavomraden/Rekreationochnaturturism/Sivut/Anvandningavskyddsomradenaforrecreationutanattaventyranaturvardena.aspx>>. Hämtat 01.04.2010.

Forststyrelsen, 2009. Naturskydd - Natura 2000-områden [online]. Metsähallitus.
Uppdaterad 22.01.2010. Tillgänglig i form av www-
dokument:URL:<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/sv/Naturskydd/Skyddsomraden/Natura2000omraden/Sivut/PaNatura2000omradenaskyddasnaturtyperocharter.aspx>>.
Hämtat 25.3.2010

Forststyrelsen, 2009. Naturskydd – Ödemarksområden [online]. Metsähallitus. Uppdaterad 22.01.2010. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/sv/Naturskydd/Skyddsomraden/Odemarksomraden/Sivut/Odemarksomraden.aspx>>. Hämtat 25.3.2010

Forststyrelsen. Kvarkens skärgård - Naturtyper. Vasa. Forststyrelsen. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://www.kvarken.fi/Pa_svenska/Natur>. Hämtat 03.04.2010.

Forststyrelsen, 2007. Världsnaturarvet Kvarkens skärgård - Framställning över nödvändiga utvecklingsåtgärder inom den närmaste framtiden [online]. Vasa. Forststyrelsen Österbottens naturtjänster. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:<http://www.ymparistokeskus.fi/download.asp?contentid=63068&lan=en>>. Hämtat 10.04.2010.

Hufvudstadsbladet, 2010. Finanskrisen bromsar Finlands tillväxt [online]. Publicerad 23.09.2010. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:<http://www.hbl.fi/text/ekonomi/2008/9/23/w18106.php>>. Hämtad 14.05.2010.

Lagerqvist Sandra, 2001. Miljöanpassad turism [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://www.miun.se/upload/Etour/Publikationer/Working%20Paper%20serien/WP200113.pdf>>. Hämtat 26.3.2010.

Miljöministeriet, 2009. Naturvård - Nationalparker och naturreservat [online]. Uppdaterad 08.10.2009. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=746&lan=sv>>. Hämtat 25.3.2010

Nationalencyklopedin. Bruttonationalprodukt [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:<http://www.ne.se/bruttonationalprodukt>>.

Nilsson Daniel, 2009. Kulturarv och natur som resurs för hållbar utveckling och tillväxt [online]. Köpenhamn. Nordiska ministerrådet. Tillgänglig i form av www-

dokument:URL:http://www.raa.se/cms/showdocument/documents/extern_webbplats/2009/april/natur_och_kulturarv_som_resurs_nordisk_oversikt.pdf>. Hämtat 01.04.2010.

Ollqvist Susanna, 2009. Förvaltnings- och utvecklingsplan för världsarvet Kvarkens skärgård [online]. Helsingfors. Edita Prima Oy. Forststyrelsens naturskyddspublikationer.Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://julkaisut.metsa.fi/julkaisut/pdf/luo/c59.pdf>>. Hämtat 02.04.2010

Ollqvist Susanna, 2006. Kvarkens skärgård – Finlands första världs naturarv [online]. Vasa. Forststyrelsen.Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=61264&lan=sv>>. Hämtat 02.04.2010

Repo Eljas, 2010. Finlands ekonomi – Från förskräckelse till uppgång [online]. Finlands utrikesministerium. Publicerad 26.02.2010. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:<http://www.finnland.de/Public/default.aspx?contentid=187075&nodeid=37052&contentlan=3&culture=sv-FI>>. Hämtad 14.05.2010.

Rinkineva-Kantola Leena & Ollqvist Susanna,2004. Kvarkens skärgård – Presentation för nominering av gränsöverskridande världsarvsobjekt som ett komplement till världsarvet Höga Kusten [online]. Vasa. Korsholms kommun och Maxmo kommun.Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:www.kvarken.fi/Link.aspx?id=551122>. Hämtat 03.04.2010.

Statistikcentralen, 2007. Matkailutilasto [online]. Finlands offentliga statistik. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:http://www.stat.fi/til/matp/2007/matp_2007_2009-04-03_fi.pdf>. Hämtat 22.03.2010.

Statistikcentralen, 2010. Matkailupalveluiden ulkomainen kysyntä laski 11 prosenttia vuonna 2009 [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:http://www.stat.fi/til/matk/2009/matk_2009_2010-08-06_tie_001.html>. Hämtad 18.8.2010

Statistikcentralen, 2007. Statistik:Turismräkenskaper [online]. Publicerad 03.04.2009. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://tilastokeskus.fi/til/matp/2007/matp_2007_2009-04-03_tie_001_sv.html>. Hämtat 22.03.2010.

Statistikcentralen. Turismräkenskaper: Begrepp och definitioner [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://www.stat.fi/til/matp/kas_sv.html>. Hämtat 25.02.2010

Svenska Unescorådet. Vad är ett världsarv – Vad är ett arv och hur bevara det [online]. Stockholm. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:www.unesco.se/Bazment/Alias/Files/?wh_delett>. Hämtat 14.03.2010.

Tillväxtverket, 2010. Ekonomi och sysselsättning [online]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.tillvaxtverket.se/huvudmeny/faktaochstatistik/omturism/ekonomiochsysselsattning.4.21099e4211fdb8c87b800017287.html>>. Hämtad 18.8.2010.

Turismens begreppsnyckel, 1995. En översikt över internationellt rekommenderade begrepp med definitioner för turism. Turistdelegationen. November 1995. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL: publikationer.tillvaxtverket.se/Download.aspx?ID=1006>. Hämtat 25.02.2010.

Turismens utredningsinstitut, 2006. Turism – En näring som skapar jobb [online]. Göteborg. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://www.turism.se/images/media/Undersokningar%20av%20varde/Rapport_Turism_en_naring_som_skapar_jobb.pdf#10>. Hämtat 23.02.2010

Turtinen Jan, 2005. När bevarande-, turism- och utvecklingsintressen spelar samman: Världsarvet Södra Ölands odlingslandskap [online]. Stockholm universitet. Uppdaterad 23.08.2005. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:<http://public.tillvaxtverket.se/content/1/c4/39/97/04Turtinen.pdf>>. (Forskningsprojekt) Hämtat 14.3.2010

Uranus konsultointi Oy, 2010. Val av företagsform [online]. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL: <http://www.uranus.fi/se/foretagande/stodmaterial/open.php?id=60350>>. Hämtat 31.8.2010.

Wikipedia, 2010. Investering [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:<http://sv.wikipedia.org/wiki/Investering>>. Hämtat 31.8.2010

World Travel & Tourism Council, 2007. Tourism impact data and forecast tool [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://www.wttc.org/eng/Tourism_Research/Tourism_Economic_Research/>. Hämtat 23.02.2010

World Travel & Tourism Council, 2009. Travel and tourism - Economic impact [online]. Oxford Economics. Tillgänglig i form av www-dokument: <URL:http://www.wttc.org/bin/pdf/original_pdf_file/exec_summary_2009.pdf>. Hämtat 23.02.2010

UNESCO. Konvention om skydd för världens kultur- och naturarv – Definition av kultur- och naturarv [online]. Undervisningsministeriet. Publicerad 1987. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL:http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaelistet_asiat/kansainvaelistet_jaerjestoet/unesco/sopimukset/mperintosopimus?lang=sv>. Hämtad 15.03.2010

UNESCO. Världsarvet i Finland [online]. Undervisningsministeriet. Tillgänglig i form av www-dokument:URL:http://www.minedu.fi/OPM/Kansainvaelistet_asiat/kansainvaelistet_jaerjestoet/unesco/maailmanperinto/?lang=sv. Hämtad 15.03.2010

UNESCO World Heritage Centre. World heritage list [online]. Tillgänglig i form av www-dokument:<URL: <http://whc.unesco.org/en/list/>>. Hämtat 14.03.2010

UNWTO Publications department, 2009. Tourism highlights 2009 [online]. Tillgänglig i form av www-

dokument:URL:http://www.unwto.org/facts/eng/pdf/highlights/UNWTO_Highlights09_en_HR.pdf>. Hämtat 23.02.2010

Vanhove Norbert, 2005. The economics of tourism destinations – Tourism and inflation [online]. Storbritannien. Elsevier. Tillgänglig i form av [www-dokument:URL:http://books.google.fi/books?id=oVXcXZOHPDoC&pg=PA175&lpg=PA175&dq=tourism+AND+inflation&source=bl&ots=gWgjLKsMWf&sig=6j6ZZMQSvcxVIIyAuDzNgUL3K8k&hl=sv&ei=t06bS_LAAsiQ-Aari6zuAQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=7&ved=0CCYQ6AEwBg#v=onepage&q=tourism%20AND%20inflation&f=false](http://books.google.fi/books?id=oVXcXZOHPDoC&pg=PA175&lpg=PA175&dq=tourism+AND+inflation&source=bl&ots=gWgjLKsMWf&sig=6j6ZZMQSvcxVIIyAuDzNgUL3K8k&hl=sv&ei=t06bS_LAAsiQ-Aari6zuAQ&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=7&ved=0CCYQ6AEwBg#v=onepage&q=tourism%20AND%20inflation&f=false)>. Hämtat 25.02.2010

ENKÄT PÅ SVENSKA

Frågeformulär

Den huvudsakliga målsättningen med undersökningen är att undersöka den ekonomiska utvecklingen som världsarvsstatusen har bidragit till för turismföretagen på Kvarkens världsarvsområde. Bokslutsuppgifterna är därför en viktig informationskälla för denna undersökning. Undersökningen görs som ett slutarbete i Vasa yrkeshögskola med Österbottens Turism som uppdragsgivare.

Syftet är alltså att få turismnäringens utveckling samt företagens ekonomiska utveckling svart på vitt. Med ditt deltagande hjälper du därför att ge en trovärdig bild över utvecklingen och bidrar till att underlätta bl.a. myndigheterna att fatta finansieringsbeslut. Till andra förmånstagare hör bl.a. turismnäringen och världsarvskommunerna.

Företagsnamn:

Verksamhetsform:

Grundat år:

e-post:

Tel:

FO-nummer:

1. När inleddes turismverksamheten?

2. Fortsätter verksamheten än idag? Ja Nej

- Om nej, ange orsak

3. Kommer du att fortsätta driva verksamheten i framtiden?

- Ja
- Nej
- Vet inte

- Om nej, varför?

4. Upplever ni något tillväxthinder?

- Ja
- Nej

Om ja, vilka:

- brist på kapital
- lönsamhetsproblem
- problem med att komma ut på marknaden
- brist på utbildning/kunskaper
- inget stöd
- Annat, vad?

5a. Er huvudsakliga verksamhetsbransch år 2005?

- A) Restaurang
- B) Inkvartering
- C) Aktiviteter/Programtjänster

D) Övrigt, vad?

5b. Er huvudsakliga verksamhetsbransch 2009?

- A) Restaurang
B) Inkvartering
C) Aktiviteter/Programtjänster

D) Övrigt, vad?

5c. Er verksamhetsbransch 2015?

- A) Restaurang
B) Inkvartering
C) Aktiviteter/Programtjänster

D) Övrigt, vad?

6. Hur många heltidsanställda?

År	Anställda
a) 20 05	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>

7. Omsättning?

8. Turismens andel?

9. Resultat?

År	7.Omsättning(€)	8.Turismen (%)	9.Vinst/Förlust(€)
a) 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

10. Hur mycket har ni investerat i företaget/planerar att investera?

a) Åren 2000-2004 b) Åren 2005-2009 c) Åren 2009-2015

11. Fungerar företaget som huvudsyssla eller bisyssla idag?

A. HuvudsysslaB. Bisyssla

12. Vad beror ändringar i omsättningen på?

 A. Höjda priser B. Ökat antal kunder C. Större inköp/kund

13. Antal kunder?

a) År 2005

b) År 2009 c) År 2015

14. Hur stor del av kunderna var inhemska, i %?

15. Hur stor del av kunderna var utländska, i %?

År	Inhemska	Utländska
a) 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Tack för ert deltagande i undersökningen!

ENKÄT PÅ FINSKA

Kyselylomake

Tutkimuksen päätarkoitus on selvittää maailmaperintöalueen statuksen taloudellinen vaikutus matkailuyrityksille. Siksi tilinpäätöstiedot ovat tärkeä tiedonlähde tässä tutkimuksessa. Tutkimus tehdään lopputyönä Vaasan ammattikorkeakoululle ja toimeksiantajana on Pohjanmaan Matkailu ry.

Tutkimuksen edustajia ovat mm. matkailuelinkeino, viranomaiset ja maailmanperintöalueen kunnat. Osallistumisesi tutkimukseen on tärkeää ja auttaa antamaan realistinen kuva taloudellisesta kehityksestä.

Yritysnimi:

Toimintaala:

Perustamisvuosi:

Sähköposti:

Puh:

Ly-numero:

1. Milloin matkailutoimintanne aloitettiin?

2. Jatkuuko toiminta edelleen? Kyllä Ei

- Jos ei, syy?

3. Jatkuuko toimintanne tulevaisuudessa?

- Kyllä
- Ei
- Ei osaa sanoa

- Jos ei, miksi?

4. Näettekö kasvusteitä?

- Kyllä
- Ei

Jos kyllä, mitkä?

- pääoman puute
- kannattavuusongelmat
- markkinointi liittyvät ongelmat
- koulutuksen/osaamisen puute
- tuen puute
- Muu, mikä?

5a. Pääasiallinen toiminta-alue 2005?

- A) Ravintola
- B) Majoitus
- C) Aktiviteetit/Ohjelmapalvelut
- D) Muu toiminta, mikä?

5b. Pääasiallinen toiminta-alue vuonna 2009?

- A) Ravintola
 B) Majoitus
 C) Aktiviteetit/Ohjelmapalvelut
 D) Muu toiminta, mikä?

5c. Tominta-alue vuonna 2015?

- A) Ravintola
 B) Majoitus
 C) Aktiviteetit/Ohjelmapalvelut
 D) Muu toiminta, mikä?

6. Työntekijöiden määrä?

Vuonna	Työntekijöiden määrä
a) 2005	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>

7. Liikevaihto?

8. Matkailun osuus?

9. Tulos?

Vuonna	7.Liikevaihto(€)	8.Matkailun osuus (%)	9.Voitto/Tappio (€)
a) 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

10. Investoinnit/suunnitellut investoinnit?

- a) Vuosina 2000-2004
- b) Vuosina 2005-2009
- c) Vuosina 2009-2015

11. Päätoimi/Sivutoimi?

- A) Päätoimi
- B) Sivutoimi

12. Mistä liikevaihdon muutos johtuu?

- A. Korotetut hinnat
- B. Lisääntynyt asiakkaiden määrä
- C. Suuremmat ostomäärät asiakasta kohden

13. Asiakas määrä

- a) Vuonna 2005

b) Vuonna 2009

c) Vuonna 2015

14. Kuinka suuri osuus asiakkaista on kotimaisia, %?

15. Kuinka suuri osuus asiakkaista on ulkomaisia, %?

Vuonna	Kotimaisia	Ulkomaisia
a) 2005	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b) 2009	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c) 2015	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Kiitos osallistumisestanne!

KARTA ÖVER VÄRLDSARVET

